

Iskaja, izvzemli poudetek, vsak dan zjutraj...
Anten Gerbec. — Lastnik tiskarne Edinosti...

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Ogledi za računanje v
širokosti ene kolone (72 mm.) — Ogledi trgovcev in obrtnikov...

Slovani in njihova uloga v Trstu

Dočim se je še leta 1807. smatral Trst
je kot nekako ribiško obrežje, se je štel
leta 1914. pred svetovno vojno med prva
svetovna pristanišča.

Kakor vsa druga svetovna pristanišča,
se je tudi Trst povzpela do tolikega bogastva
predvsem po zaslugi tujih kolonij,
ki so se nastanile tu. Posebne pomembnosti
pa je bila močna srbska kolonija.

Po nesrečni berlinski pogodbi v letu
1878., ki je podelila Avstriji mandat za
zasedbo Bosne in Hercegovine, so se tej
koloniji jeli krčiti posl. Kajti poprej sta se
rečeni pokrajini posluževali za svoj uvoz
in izvoz izključno tržaška pristanišča.

Potem pa, ko ju je zasedla Avstrija, so vse
poslovanje pritegnila nase tržišča Budimpešta,
Dunaj, Praga, Brno itd.

Okoli leta 1870. je začelo propadanje
trgovske mornarice na jadra po vsem
svetu. V resnici je imel Trst malo število
jadrnic. Večje je bilo število jadrnic, oziroma
njih moštva do leta 1866. v Benetkah
(kjer se je najprikladnejši pomol od
stoletij imenoval «Riva degli Schiavoni»),
na lošinjskih otokih, na polotoku Pelešac,
v Dubrovniku, v Boki kotorski. Kotsorska
luka je imela največje število jadrnic, kar
očividno dokazuje dejstvo, da je bilo v
letu 1876. na njenih jadrnicah zaposlenih
nad 1000 kapitanov dolge plobove, čeprav
je bila tedaj mornarica na jadra že v
propadanju.

Ivan Visin, doma iz Kotsorske luke, ded
Huga Visina, ki je bil ravnatelj zavoda
«Banca Commerciale Triestina», (je bil
prvi, ki je s svojo ladjo na jadra objadral
ves svet.

Pokojni prvi tajnik prvega črnogorskega
kneza Danila I., neki Ivan Vučetić, tudi
iz Kotor, se je nastanil v našem mestu
ter je bil imenovan za podpredsednika
trgovske zbornice, izvoljen za državnega
poslanca, upravnega svetnika Lloyda in
zavarovalne družbe «Assicurazioni Generali».

V zadnjih letih minulega stoletja so bili
tu še drugi slovenski odličnjaki. Na pr.
pokojni profesor dr. Jurij Nikolić, rodom
iz Kotsarske Lastva, in sedanjí ravnatelj
mestne bolnišnice dr. Evgenij Gusina, po
tem mnogi profesorji slovenskega pokolenja,
ki so se na višjih zavodih odlikovali s
svojo kulturo in znanostjo. Na pr.: Vlahović,
Mitović, Miagostović, Stasić, Gelčić,
Damjanović, Milković, Hovrić, Skorlić
in še mnogi drugi, ki se jim v hipu ne
spominjamo imena.

Diana, Panfil, Salem, Morastini, Demetrio,
Scaramanga in še drugi — same
odlične osebnosti — so se oženili s hčerkami
slovenskih družin.

Kdo se ne spominja orjasskega admirala
vojne mornarice Bojačevića, rodom
iz Stoliva pri Kotoru? List «Independente»
je bil nekoč zaplenjen, ker je omenil neko
pikantno anekdoto, ki se je pripetila temu
admiralu, ko je imel na krovu ladje «Fantasia»
kot počitno princezino Sofijo, mater
Franca Jožefa.

Admiral Bojačević je namreč odplul iz
Benetk proti Trstu s to visoko počitnico
na krovu. Naključje je hotelo, da je nastal
hud vihar. Ko je princezinja čula neprestana
povelja, ki jih je dajal admiral, se je
skoraj zgrazala ter vprašala admirala,

Proslava fašistovskega pohoda v Rim

RIM, 31. Ze v zgodnjih jutranjih urah je
bilo po vseh mestnih ulicah, okincah z
zastavami, živahno gibanje. Ljudske množice
so se pomikale napram ulicam, po katerih
je imela iti slavna povorka.

Ob deveti uri se je začel premikati
sprevod s trga del Popolo, med tem ko se
je na nebu prikazalo 300 letal in oddelek
zrakoplovov. Med ogromnim številom
občinstva je šel sprevod po Korzu Umberto.
V visini trga S. Lorenzo in Lucina so
stopili na čelo povorke De Bono, De Vecchi,
Balbo in Bianchi. Na trgu Colonna je
stopil on. Mussolini iz palače Chigi ter
se postavil na čelo sprevoda, kateri se je
gibal po ulici Nazionale proti Kvirinalu.

Množica je sprevod navdušeno pozdravljala
in ga osipala s cvetjem. Med tem ko
so se zbirali fašistovski oddelki na trgu
del Popolo, so bili zbrani na trgu Venezia
pohabljenči, matere in vdove padlih ter
vojskački odlikovani z zlato hrabrostno
svetinjno. Na vozu je prišel invalidni general
Derossi, a na ramah so prinesli pohabljenca
Vincenza Forte, ki je brez nog in je
odlikovan z zlato kolajno. Kralj, ki je bil
zvedel za njegovo navzočnost v Rimu, ga
je dal poklicati k sebi ter se je z njim
pogovarjal 20 minut. Ta kraljev čin je
napravil globok vtis na pohabljenca.

Zastave številnih združenj pohabljenčev
in bojevnikov so bile zbrane na stopnicah
spomenika Viktorija Emanuela, kjer je
tudi grob neznanega vojaka. Med zastavami
je tudi zastava nove organizacije
modrega traku. Vojaki tvorijo na trgu
Venezia četverkot, a na sredi trga so
rimske organizacije Ballilla in žensko fašistovsko
udruženje. Nad spomenikom se
gibljejo številna letala. Ob 10. uri se je
približal, navdušeno pozdravljen, spomeniku
neznanega vojaka na čelu sprevoda
on. Mussolini ter je pozdravil grob z
rimskim pozdravom.

Arretacija bivšega grškega ministra
LONDON, 31. Listi poročajo, da je bil
arretiran bivši grški minister Zaldaris.
Bivši minister Gudas je pobegnil ter je
pustil v Korintu kovčeg z dokumenti.

Zračna zveza Berlin-Vladivostok
VARŠAVA, 29. Glasovni vestnik iz Moskve
bo sovjetski zrakoplovski urad otvoril v
kratkem zračno progo med Berlinom in
Vladivostokom, ki bo šla čez Kovno,
Moskvo in Irkutsk.

kako to, da se na avstrijski vojni ladji ne
dajajo povelja v nemškem jeziku.

Admiral je na to nepričakovano vprašanje
odgovoril s hladnostjo, lastno takemu
staremu in izkušnemu mornarju: «Visokost!
Ne brigajte se za to; moja posadka
ni sestavljena ne iz Ligurce, tudi ne iz
Tirencev, ampak po pretežni večini iz
Slovanov z najlepših voda našega Jadrana.
A kljub temu dajamo povelja v lepem
benečanskem narečju, ker je to v navadi
še iz dobe beneške republike. Ako pa bi
dajali povelje v nemškem jeziku, visokost,
bi bili v tem trenutku že vsi pod morjem».

Skušajmo sedaj z vso vestnostjo in objektivnostjo
proučiti, kdo so bili oni, ki so dali
pred vojno učinkovito pobudo za razvoj
trgovske mornarice na paro v Juljski
Krajin in Dalmaciji. Takoj bodi povedano
s ponosom, da so bili to po veliki
večini zavedni Slovani, v manjšem številu
pa Slovani le po pokolenju!

Da, gospodje! To so bili: Kozulić, Polić,
Tripković, Martinolić, Gerolimić, Račić,
Arnerić itd.!

S to zbirko neoporečnih, nam zelo dragih
spominov smo želeli dokazati, kako visoko
so bili pred vojno cenjeni v našem
mestu Srbi in Slovani sploh, ki so radi
živeli v tem mestu, ker so imeli prijateljske
in pristranske stike s pripadniki drugih
narodov.

Trst se je imel pod avstrijsko vladno
zahtevali za svoj procvit v prvi vrsti
mogočim kolonijam — istotako, kakor se
imajo tudi druga glavna svetovna pristanišča
zahvaliti za svoje bogastvo raznim
velikim kolonijam, ki živijo v onih krajih.

Vlade teh krajev so imele gotovo vedno
toliko takta, da so kar najboljše
postopale s temi kolonijami: bodi v
upravnem, bodi v kulturnem pogledu. Radi
tega so se te kolonije rade strogo
pokorile zakonom dotičnega kraja.

Trst pričakuje v obče velikega prometa
z Jugoslavijo, kakor se mora uveljaviti
dobri zmisel tudi v Jugoslaviji. Ta ne
stremi po višini kake Nemčije, Francije
ali Anglije, kar se tiče njenega industrijskega
izvoza, vendar se zaveda, da zavzema
v primerem razmerju odlično
mesto, ker razpolaga z dragocenimi
pridelki in izdelki za izvoz.

V civilizirani in dobro upravljeni državi
morajo vedno prevladovati zmisel za vse,
kar je v zvezi z njenim prometom.
Kajti čim bolj narašča in se uveljavlja
trgovina, tem bolj narašča moč države.

Država ne sme ovirati uvoza iz inozemstva,
marveč ga mora pospeševati z vsemi
možnimi sredstvi, ker na ta način daje
pobudo za proizvodnjo vsega potrebnega
v svoji lastni hiši.

Z ozirom na važno vlogo, ki jo je slovenski
življenjski vsakdar igral v gospodarskem
življenju našega mesta, želimo, da
bi tu mirno živeli od sadu svojega dela.
Hočemo svobodno dihati, deležni tistega
političnega in kulturnega ravnanja z nami,
ki so ga uživali naši predniki. Potem bo
naša dolžnost, da se pokorimo zakonom
sedanje vladavine, ki bo videla, kako
velike koristi je naša navzočnost v tem
mestu.

Sprejemi fašistovskih dostojanstvenikov pri kralju

RIM, 31. Danes zjutraj ob 9. uri je Nj. V.
kralj sprejel on. Mussolinija, on. Acerba
in sen. Cremonesija. Pozneje je kralj sprejel
De Bona, Michele Bianchija, on. Giunto,
comm. Marinellija, comm. Ruggero
Romana, zastopnika pohabljenčev, ter
avv. Arangio Ruza, zastopnika bojevnikov.

PO UDUSITVI UPORA NA GRŠKEM

Nad 100 častnikov pred sodiščem
SOLUN, 31. Pred izrednim vojnim
sodiščem je pričela razprava proti 19
častnikom. Kakih 100 častnikov in generala
Leonardopula ter Gargaldisa bo sodilo
vojno sodišče v Slesuisu. Listi sodijo, da
bo Mataxas obsojen v kontumacijo.

BIVŠI BOLGARSKI MINISTER UMORJEN

SOFIJA, 31. Ko se je bivši minister
dr. Nikolaj Genadiev vračal s noči proti
domu, je bil napaden in umorjen. Bivši
poslanik v Berlinu in Carigradu Guehov,
ki je bil z njim v družbi je bil težko ranjen.
Uvedena je bila stroga preiskava v svrhu
izsleditve zločinca.

Angleški poslanik v Berlinu bo odstopil

LONDON, 31. Dopsnik lista «Yorkshire
Evening News» poroča, da namerava
angleški poslanik v Berlinu lord D'Abernon
podatí ostavko. V angleških uradnih
krogih sicer zanikujejo to vest; a zdi se,
da bo moral D'Abernon kljub temu
odstopiti. Na njegovo mesto pride Horace
Rumbold.

Arretacija bivšega grškega ministra
LONDON, 31. Listi poročajo, da je bil
arretiran bivši grški minister Zaldaris.
Bivši minister Gudas je pobegnil ter je
pustil v Korintu kovčeg z dokumenti.

Zračna zveza Berlin-Vladivostok
VARŠAVA, 29. Glasovni vestnik iz Moskve
bo sovjetski zrakoplovski urad otvoril v
kratkem zračno progo med Berlinom in
Vladivostokom, ki bo šla čez Kovno,
Moskvo in Irkutsk.

Ekspozé jugoslovenskega finančnega ministra o proračunu za leto 1923-1924.

BEOGRAD, 31. Finančni odbor je
včeraj pričel razpravo o državnem
proračunu. Seja je trajala od 17. do 19. Takoj
na začetku je dr. Kumanudi protestiral,
zakaj finančni minister ni podal tudi
zaključnih računov. Finančni minister
dr. Stojadinović je odgovoril, da tega ni storil,
ker so ti zaključni računi že vsebovani
v budžetu samem. Na to se je pričela
načelna razprava. Po govoru posl. Voje
Lazića (zemlji.), je podal finančni minister
dr. Stojadinović ekspozé o proračunskem
načrtu za leto 1923/24.

Dejal je: Predlog državnega proračuna
za leto 1923/24 prihaja z veliko zakasnitvijo.
Vzrok leži predvsem v volitvah, ki so
se vršile meseca marca in v tem, da
narodna skupščina nekaj mesecev ni
delovala. Poleg neugodne strani te
zakasnitve bo vendar koristilo delu finančnega
odborna, ker bo mogoče z večjo
sigurnostjo oceniti dohodek in stroške.
Obča karakteristika proračunskega
načrta za leto 1923/24 je popolno
budžetno ravnateljstvo, v formalnem
pogledu pa jača izvedba klasifikacije
in specializacije budžetnih dohodkov
in stroškov. Po dosedanjih proračunih
z deficitom, pritaženim in javnim,
dobimo prvi iskren budžet brez
deficita. Skupna vsota državnih
izdatkov znaša 10 milijard 344 milijonov
dinarjev, isto znaša tudi skupna vsota
državnih dohodkov. Proračun za leto
1923/23 je znašal 6.943.946.894 Din. Novi
budžet je torej večji za 3.409.053.136 Din.

Ta velika razlika pa je deloma navidezna.
Številkam proračuna za leto 1922/23
je treba namreč priračunati dodatne
in izredne kredite, ki jih je narodna
skupščina odobrila 27. julija t. l. in ki
znašajo 1200 milijonov dinarjev. Treba
je priračunati vsoto 175.878.825 Din., ki
je bila vstavljen v finančni zakon
kot potrošnja iz Bleerogvega
posojila. Razen tega je tudi še
nekaj manjših vsot, ki so bile sprejete
v finančni zakon. Ako premostrimo
vse to, je jasno, da zvišanje proračunskih
izdatkov za to leto ni tako veliko,
kakor izgleda na prvi mah. Novi
proračun v dalekosežni meri upošteva
upravičene zahteve vseh ministrstev.
Njih potrebe so določene po
maksimalnih postavkah, tako, da bo
imel finančni odbor dovolj prilike
posamezne kredite reducirati in s tem
še bolj utrditi ravnateljstvo
budžeta. Glavni razlog za zvišanje
proračuna je treba iskati v novih
zakonih o uradnikih in vojski, kar
znaša za leto 1923/24 500 milijonov
dinarjev. Za železniške proge, ki se
imajo dograditi, je vstavljenih 350
milijonov dinarjev, za izvršitev
zakona o izrednih kreditih 800
milijonov dinarjev in za zakon o
oboroževanju vojske 150 milijonov
dinarjev. Jugoslavija je v Evropi
država, ki gradi največ novih
železniških prog, za kar je treba
izrednih stroškov in izrednih
sredstev.

Kar se tiče dohodkov je položaj ta-le:
Leta 1922/23 je bilo predvidenih
okoli 7 milijard državnih dohodkov.
Novi proračunski načrt predvideva
10 milijard 344 milijonov dohodkov,
torej 3.409.530.136 Din. več. Povečanje
izgleda veliko, a je popolnoma
realno. Vlada je že izvedla 500%
povišanje davka na zemljišča in
30% prerez na ostale neposredne
davke, kar je odobrila že tudi
narodna skupščina. Od tega zvišanja
pričakuje finančni minister 500
milijonov Din. novih dohodkov.
Zaradi sigurnosti je sprejel v
proračunski načrt samo 400 milijonov
Din. Zaradi boljše organizacije
finančne uprave v državi kažejo
neposredni davki lep napredek.
Leta 1919/20 so znašali dohodki
od neposrednih davkov 113 milijonov,
leta 1922/23 610 milijonov, a za leto
1923/24 je pričakovati 650 milijonov.
Dohodki železnice so proračunjeni
na vsoto 2 milijard 806 milijonov
690 tisoč Din. Prav tako dobri
izgledi so glede monopolskih
dohodkov. Od 1. avgusta 1921. do
konca junija 1922. je bilo skupno
1.047.182.855 Din. monopolskih
dohodkov, od 1. avgusta 1922. do
konca julija 1923. pa 1.764.358.718
Din. V novem proračunskem letu
je pričakovati 2.235.850.000 Din
dohodkov.

Od trošarin je prešla država leta 1920.
94 milijonov, leta 1922. pa že 487
milijonov. Za leto 1923/24 je
predvidenih 600 milijonov. Carinski
dohodki so za proračunsko leto
1923/24 predvideni z vsoto
1.689.000.000 Din.

Finančni minister je končno poudarjal
realnost proračuna in dejal, da je
stabilizacija valute najboljše jamstvo
za to, da njegovi načrti niso zgrajeni
na pesku. Izvoljene so bile končno
tri sekcije za razpravo budžeta
po poedinih ministrstvih. Prihodnja
seja jutri ob 9. dopoldne.

Protest sovjetske vlade Japonski

MOSKVA, 31. Sovjetska vlada je
poslala japonski vladi spomenico,
v kateri protestira proti dejstvu, da
so japonske ladje zajele v ruskem
teritorijalnem vodovju rusko
ladjo in jo izpustile še le potem,
ko so jo oplenile.

Mednarodna komisija za letalstvo zaključila zasedanje

RIM, 31. Mednarodna komisija
za letalstvo je zaključila danes
svoja dela. Glavni tajnik je
naznanil, da je Bolgarska
pristala na dogovor; na ta način
znaša število pogajajočih se
držav 12. Prihodnje zasedanje
se bo vršilo v Parizu.

Izjave češoslovaškega ministra za zunanje zadeve dr. Beneša

PRAGA, 31. Včeraj je podal
češoslovaški minister za zunanje
zadeve pred obema zbornicama
češoslovaškega parlamenta
važne izjave o zunanji politiki.
Minister je najprej poročal o
nedavnem obisku predsednika
Masaryka v Franciji, Angliji in
Belgiji. Med drugim je rekel, da
se je ob tej priliki obvestil o
stališču zapadnih držav glede
vprašanja posojila Ogrski. Poleg
tega je razpravljal o vprašanju
vojne odškodnine, kolikor se
tiče češoslovaške republike, pri
čemur je naglašal, da je angleško-
francoski sporazum predpogoj
za ohranitev miru v Evropi. V
Franciji se je nadalje pogajal o
načelih politično-trgovskega
sporazuma. Ravno tako tudi
v Londonu. V Bruslju je
nadaljeval pogajanja o
trgovinskih odnosih med
obema državama. Treba je
naglasiti, da si stojita obe države
kljub trgovinski konkurenciji
že blizu, toliko glede svojih
potreb, kolikor glede svojih
političnih ciljev.

V Sinaji — je nadaljeval dr. Beneš —
se je dosegel sporazum o
pogojih, pod katerimi bi se
moglo odobriti razveljavljenje
hipotek nad enim delom
ogrškega državnega imetja.
Zraven tega se je zahtevala
finančna kontrola, odgoditev
plačilnih obvez Malega
sporazuma, jamstva s strani
Ogrske, da bo njena politika
miroljubna. Končno je bilo
rešeno tudi vprašanje
razorožitve in se je podpisal
političen zapisnik.

O obnovitvi Ogrske se je razpravljalo
tudi v Rimu, kjer se je govorilo
obemem tudi o trgovskih
stikih med Italijo in
Češoslovaško. Pri teh
razgovorih je bila najdena
podlaga za sklenitev pogodbe
o tarifih in dosežen sporazum,
po katerem se češoslovaški
vojni dolg napram Italiji
vsteje v celoti med
mezzavezniške dolgeve.
V političnem pogledu se je
dosegel ob tej priliki
sporazum o nadaljnjem
sodelovanju obeh držav,
pri čemer je treba naglasiti,
da traja dalje sporazum
glede Habsburžanov in da
se bo vodila v Srednji
Evropi sporazumna politika
za ohranitev mirovnihih
pogodb.

Zasedanje Društva narodov
v Ženevi je bilo za
Češoslovaško zelo važno.
V italijsko-grškem sporu
je bila Češoslovaška
nevtalna. Stališče
Češoslovaške, da je
nadzorovanje Društva
narodov najboljša jamstvo
za to, da bodo posebne
pogodbe služile izključno
stvari miru, je bilo sprejeto.
Izvolitev češoslovaškega
zastopnika v svet Društva
narodov je plod dela, ki
je trajalo pet let.

S sodelovanjem zaveznic —
Jugoslavije in Rumunske —
se je razpravljalo v
Ženevi tudi o vprašanju
odnošajev z Ogrsko in
Poljsko. Pogajanja z
grofom Bethlenom so
zapustila vtis, da se bodo
dala rešiti vsa še neresena
vprašanja neposredno
med prizadetimi državami.
Kar se tiče odnošajev s
Poljsko, bo doba kočljive
neravnosti kmalu za nami,
ker imata obe državi mnogo
skupnih političnih,
gospodarskih in kulturnih
interesov. Mednarodni
položaj pa naravnost
narekuje sporazum in
ni več daleč hip, ko se
bodo odgovorni činitelji
iz obeh držav lahko
sestali, da se dogovorijo
o skupnem postopanju
glede vseh vprašanj, ki
se enako tičejo obeh držav,
kakor tudi glede lojalnega
zadržanja spriču vprašanj,
ki zadevajo le eno izmed
niju.

Potovanje predsednika
Masaryka je bilo po
obisku v Rimu, ki se je
izvršil takoj po koncu
vojne, prvo uradno
potovanje poglavarja
države. Bilo je zelo
važno toliko z ozirom na
svoje cilje kolikor z ozirom
na politične govore.
Potovanje predsednika
je dokazalo, da si je
pridobila češoslovaška
država po svojem
lepetnem obstoju
časno mesto v
društvu drugih
držav in narodov, da
se njeno delo ceni in
da je važen činitelj
v mednarodni politiki.
Inozemstvo posebno
ceni osebo g. Masaryka,
kar pa je obnem priznanje
tudi na naslov vsega
naroda.

V svoji trgovinski
politiki bo Češoslovaška
odpravila čim prej
sistem dovoljenj.
Carinski sistem ne
sme biti vnaprej
ne svoboden, ne
zaščiten. Potreben
je nov elastičen
sistem, ki bo nekaka
spojitev obeh
imenovanih sistemov.
Češoslovaška je
sklenila do sedaj
25 trgovinskih
pogodb in je imela
v teku petih let
prometa za 200
milijard č. kron.

Razpadanje Nemčije
je napredovalo v
nepričakovani meri.
Nemško vprašanje
obvladuje sedaj
vso mednarodno
politiko. Češoslovaška
republika je
nevtalna in
izvršuje svoje
obveze napram
Nemčiji, ki
izhajajo iz
mirovnihih
pogodb, se ne
bo mešala
v nadaljnje
dogodke v
Nemčiji in
zahteva le,
da naj ti
dogodki
nimajo
nikakih
posledic
v mejah
češoslovaške
republike
in naj ne
prekorajajo
mej
sosednih
držav,
predvsem
Avstrije.
Razpadanje
Nemčije je
na vrhuncu
in danes
se miali
na to,
da bi se
tudi
Nemčiji
pomagalo,
kakor se
je pomagalo
Avstriji
in Ogrski,
da bi
potem
mogla
plačati
svoj
dolg.
Toda
tudi
vprašanje
je mnogo
težavnejše
in
vprašanje
vojne
odškodnine
je popolnoma
izpodrinjeno,
kajti
v prvi
vrsti
gre za
mezzavezniške
dolgeve
in še
le
potem
za
skupen
nastop
zaveznikov
napram
Nemčiji.

Sprito današnjega
položaja bi bil
vsak
sporazum
z Nemčijo
le
teoretičen.
Predvsem
se
mora
iskati
način,
kako
bi
se
Nemčija
ozdravila
in
bi
se
ji
dala
s
krat-

kim moratorijem možnost, da
razvije svoje gospodarstvo, da
bi potem mogla plačati. Ob
dobri volji s strani Nemčije
bi se to dalo doseči, toda
brez sodelovanja Nemčije
ni moči upati v kak uspeh.

Ob zaključku je podal
minister Beneš nekaj račun
o češoslovaški zunanji
politiki. V teku petih let
svojega obstoja je
Češoslovaška vedno
brnila idejo miru in
obnovitve Evrope ter
je sistematično
polagala temelje za
definitivno neodvisnost
države, opirajoč se
na veliko idejno
mednarodne moralne
oblasti, ki jo ima
Društvo narodov.
Potovanje predsednika
Masaryka je zadnja
etapa tega dela. V
Franciji se je
razpravljalo v
časni obliki o
političnem
sodelovanju in
pregovori se
nadaljujejo. V
kratkem se bodo
lahko dale
temu sodelovanju
stvarneje oblike.

Odnosaji z Anglijo vsled
tega ne bodo
moteni.

Tudi na vzhodu bomo
našli polagoma
podlago za
sodelovanje s
tamkajšnjimi
demokracijami.
Kar delamo
danes glede
Rusije in
ruskih izselencev,
je predvsem
delo za
bodočnost. Te
priprave nam
bodo omogočile,
da bomo
napravili v
bodočnosti
v Rusiji
sličien korak,
kakor smo
ga napravili
v Parizu
ob priliki
obiska
predsednika
republike.
Z Rusijo
želimo
priti v
iste
odnošaji
kakor s
Francijo.
Naši
odnošaji
z Anglijo
in Italijo
ostanejo
neizpremenjeni.
Sistem
Malega
sporazuma
se bo
ojoalil.
Češoslovaška
brani
idejo
miru
ter
spostuje
in brani
načela
miroljubnosti
in
demokracije.

Ekspozé češoslovaškega finančnega ministra

PRAGA, 31. Vsled
poslabšanja
gospodarske
konjunktore
in vsled
znizanja
davka na
premog so
se znizali
tudi
dohodki
iz davkov.
Ministru
financ je
vsled
tega na
srca, da
znizati
tudi
državne
stroške
v zvezi
s
stabilizacijo
krona.
Stroški
so se
znizali
na
16.994
milijonov
č. K.
Prihranek
napram
lauskemu
letu
znaša
3.877
milijonov
č. K.
Proračun
za
investicije
je bil
znizán
za
770
milijonov
č. K.,
tako
da
znaša
celokupni
prihranek
4.647
milijonov
č. K.
Dohodki
se
tudi
krečijo;
proračunjeni
so
na
16.391
milijonov
č. K.
V
tem
proračunu
so
omembe
vredne
sledede
postavke:
Stroški
za
vojsko
so
znizani
za
475
milijonov.
Kljub
podržavljenju
dveh
važnih
železniških
prog
in
kljub
večjim
stroškom
za
amortizacijo
je
v
železniškem
poslovanju
predvidevan
višji
dohodek
za
350
milijonov.
Stroški
za
vojne
pohabljenca
in
oskodovalce
znašajo
550
milijonov.
Tobačna
režija
je
skrčila
svoje
stroške
za
160
milijonov.
Finančna
uprava
zahteva,
da
tudi
druga
državna
podjetja
vpeljejo
trgovsko
obratovanje
in
upa,
da
bo
na
ta
način
odpravljen
vsak
primanjkljaj.
—
Ta
proračun
je
nov
dokaz
za
konsolidacijo
češoslovaške
države.

Pogreb Stojana Protića

BEOGRAD, 31. Včeraj
dopoldne se je
vršil pogreb
umrlega
državnika
Stojana
Protića
na
zelo
svečan
način.
Udeležili
so
se
ga
kralj,
parlament,
vlada,
vojska,
uradništvo
in
veliko
število
ljudstva.

Ob 9. so
narodni
poslanci,
med
njimi
člani
demokratskega
kluba
dr.
Krizman
in
Savčić,
dvignili
krsto
ter
jo
ponesli
na
mrtvaški
voz.
Nato
se
je
sprevod
pomikal
ok
zvokih
vojaške
godbe
k
saborni-čerkvi,
kamor
je
bil
medtem
prispeel
kralj
z
ministri-
skrim
predsednikom
Pašićem
in
velikim
spremstvom.
Patriarh
Dimitrije
je
opravil
žalne
molitve
ter
je
nato
v
imenu
cerkve
povečeval
zasluge
pokojnika.
Za
njim
je
govoril
predsednik
parlamenta
Ljuba
Jovanović
in
v
imenu
vlade
minister
svetove
Trifunović.
Pokojnikov
oži
somišljenik
prof.
Arangeljović
je
slavil
Protića
kot
enega
najzaslužnejših
sinov
ujedinjene
naroda.
Iz
cerkve
so
ponesli
krsto
člani
vlade,
med
njimi
tudi
Nikola
Pašić.

Sprevod,
katerega
se
je
udeležilo
okrog
8000
ljudi,
se
je
nato
med
gostim
špirljem
beograjskega
prebivalstva
pomikal
proti
univerzi,
pred
katero
so
se
od
pokojnika
poslovili
zastopniki
akademske
omladine.
Drugič
se
je
ustavil
sprevod
na
Terazijah.
Tam
je
govoril
predsednik
beograjske
občine
Marjanović,
v
imenu
Udruženja
jugoslovenskih
novinarjev
pa
je
proslavljal
Protića
kot
odličnega
publicista
in
borca
s
peresom
urednik
Vesnić.

S
Terazij
je
krenil
mrtvaški
sprevod
po
Aleksandrovi
cesti
na
novo
groblje.
Velik
del
žalnega
spremstva
se
je
zbral
ob
odprtém
grobu,
kjer
so
govorili
še
razni
govorniki.
Ko
je
duhovništvo
opravilo
zadnje
molitve,
je
častna
četa
izkazala
med
sviranjem
žalostinke
zadnji
pozdrav
možu,
ki
je
bil
za
časa
vojne
nekaj
mesecev
tudi
vojni
minister.

Šele
v
prvih
popoldninskih
urah
so
bile
pogrebne
svečanosti
pri
kraju.

Med
žalnimi
gosti
so
se
nahajale

Sestava nove vlade na Saškem

Vlada bo zopet socialistična - Socialistična stranka v Berlinu odklonila sodelovanje komunistov

DRESDEN, 31. Deželni zbor je imenoval za ministrskega predsednika socialističnega poslanca Fellischa. Prihodnja seja se bo vršila 6. novembra.

Novi predsednik bo sestavil čisto socialistično vlado, ki jo bodo podpirali demokrati ter nemška ljudska stranka.

Splošna stavka, ki so jo proglasili socialisti in komunisti, se je izjalovila. Ker praznuje jutrišnji dan Dresden kot praznik, prevladuje mnenje, da se bodo popitrsnjem vrnilo na delo vsi delavci. Do te ure ni prišlo do nikakega spopada.

Nemški komunisti ponudili sodelovanje s socialistično stranko

BERLIN, 31. Osrednje načelnstvo komunistične stranke se je obrnilo na socialistično stranko in njene zveze s predlogom, naj bi se stranki sporazumeli za skupno postopanje v političnih zadevah. Zveze so odgovorile, da niso merodajne v odločitvah politične vsebine; postavile so, da se sme delavstvo posluževati stavke le kot skrajnega sredstva. Socialistična stranka ni še odgovorila.

BERLIN, 31. Načelnstvo socialistične stranke je zavrnilo predlog komunistične stranke za sodelovanje s pripombo, da se zadržanje komunistov v Hamburgu, na Saškem in drugod, ne da spraviti v sklad s politiko socialistične stranke.

Anglija ne bo podpirala separatistov

Baldwin o gospodarski politiki svoje vlade Sestava komisije izvedencev za ugotovitev nemške plačilne zmožnosti

LONDON, 31. 'Times' pravi, da nimajo Francozi in Belgijci nikake pravice vmešavati se v notranjo upravo Porenja; Francozi in Belgijci skušajo na vse mogoče načine zmanjšati angleški vpliv v teh krajih. Očitno je, da Francozi na lastno roko podpirajo separatistično gibanje z odredbami medzvezniške komisije, ki jih Anglija sploh ne odobrava. 'Times' zaključuje, da ne bodo angleška vlada in angleške zasedbene oblasti nikdar priznale in še manj podpirale akcije Mathesa in njegovih tovarišev. Radi tega bodo morali Angliji ostati v Kölnu; edino na ta način bo mogoče preprečiti, da se razširijo manevri grabeljivih separatistov.

PARIZ, 31. Listi poročajo iz Koblenza, da se je separatistično gibanje razširilo tudi v nekatere kraje Hessena. Mestni sveti so sprejeli oblast separatistične vlade.

DÜSSELDORF, 31. Policija se je podredila vojskarni oblasti, ki so prejela povelje, naj nastopijo, ko bo šlo za preprečitev plenitev, ter naj razpršijo demonstrante.

BERLIN, 31. Wolfov dopisni urad poroča iz Aachena: Med bojem za zopetno osvojitve mestnega doma, ki ga imajo še v rokah separatisti, je imela nemška policija 2 mrtve in 17 ranjenih, izmed katerih sta pozneje dva podlegla ranam. Zupan in nekateri meščani kraja Arneigen so bili, po spopadu med separatisti in prebivalstvom, odpeljani v Mainz, kjer bodo bržkone postavljeni pred vojno sodišče.

Baldwin o rešitvi gospodarske krize na Angliškem

SWANSEA, 31. Včeraj je Baldwin govoril na sestanku konservativcev. Omenil je najprej zasluge pokojnega Bonar Lawa. Ves nadaljni govor je posvetil sedanjim gospodarski krizi na Angliškem. Rekel je, da si je stavil kot prvo nalogo, poiskati sredstev angleškemu delavcu za njegov obstoj. Predvsem pa je treba, da vlada mir na Angliškem in v inozemstvu, ako hočemo, da država procvita; dalje je treba, da narod varčuje, da si tako nabavi kapitalov, potrebnih za gospodarsko vzpostavitve ter za povečanje proizvodnih organizmov. Baldwin je proti zaključku govora rekel, da je njegov glavni namen, pobijati brezposelnost. Velika železniška družba je sklenila, da pomnoži svoja prevozna sredstva; na ta način bo dobilo kruh precejšnje število delavstva.

Glede Društva narodov je rekel, da društvo uživa zaupanje milijonov ljudi; toda od društva pač ni mogoče zahtevati stvari, ki presegajo njegove sile. Ko bodo k društvu pristopili vsi narodi, bo lahko uspešno delovalo.

Sestava nove turške vlade

Ustava Turške republike.

RIM, 31. Turško poslanstvo sporoča agenciji Stefani: Republika je bila proglašena soglasno; ravnatelj je bil soglasno izvoljen za predsednika republike Ghazi Kemal paša. Ismet paša je dobil od predsednika republike nalog, naj sestavi novo vlado. Vlada je takole sestavljena: Predsedstvo in zunanje zadeve Ismet paša, bogočastje Mustafa Fawzi Effendi, državno obrambo gen. Kiazim paša, notranje zadeve Ferid Bey, pravosodstvo Seid Bey, naučni minister Sefa Bey, javna dela Mukhtar Bey, opuščene kraje Nedyati Bey, predsednik glavnega stana maršal Fawzi paša.

CARIGRAD, 31. Narodna skupščina je ob priliki proglasitve republike izpremenila državno ustavo tako-le: Suverenost pripada vsemu narodu. Narodna skupščina upravlja državne odseke potom delegatov izvršilnega oblastva. Skupščina izvoli predsednika izmed svojih članov za dobo enega zasedanja; predsednik se lahko izvoli vnovič. Predsednik republike imenuje predsednika ministrskega sveta in izbere ostale člane vlade izmed poslancev; dalje predloži vladno listo narodni skupščini v odobritev. Proglasitev republike je bila pozdravljena z istrelitvijo s 101 strelom iz topa ob 3.30. Ljudstvo, ki ga je streljanje nenadoma zbudilo, je bilo v prvem trenutku prestrašeno a strah je kmalu potolel. (Stefani.)

K obletnici fašistovskega pohoda

Šumne slavnosti, ki se vrše te dneve ob obletnici zmagovitega pohoda fašistovskih črnih srjav v Rim nosijo uradni pečat, fašizem ni samo vladna stranka, ampak fašizem je vlada, ki razpolaga razen s silami svoje stranke, z vsem državnim in upravnim aparatom. Ker so torej te slavnosti nekako ukazane od zgoraj, nam ne morejo nuditi onega objektivnega vplogleda v dejansko razpoloženje mas. Eno leto fašistovske vlade je prineslo Italiji mirovanje notranjega političnega življenja, ker je fašizem vse ostale stranke potisnil v ozadje ali pa potlačil, posebno pa s svojimi metodami ustrahoval vse opozicijske struje v deželi. Eno leto fašistovske diktature je torej pri kraju in ob priliki svojega slavlja dela fašizem svojo politično bilanco.

Vse fašistovsko in sedanjemu režimu prijazno časopisje povečuje spomin «slavnih» dni pohoda, prav po malikovalako se klanja svojemu vodji Mussoliniju in našteva vse dobrote, ki jih je eno leto fašizma na vladi prineslo Italiji. Pristaši fašizma so torej prav zadovoljni z dosedanjimi uspehi nove vlade in ni čuda, da zro skozi zelo rožnata očala v prihodnost.

Objektivni opazovalec, ki se ne navdušuje preveč ob zunanjem pompu, ampak gleda stvari kot so, ne bo mogel z onim navim in dobrohotnim prikriževanjem nemislečne mase dati fašistovski bilanci kar tako svoj absolutorij.

Omenili smo že, kako je fašizem skoraj povsem zamašil usta opoziciji, vendar popolnoma ne. Tu in tam se dvigajo glasovi, ki si upajo včasih kritizirati tudi kakšno dejanje fašistovske vlade.

Fašizem ima eno veliko napako, ki je skoraj slabost in ta je, da ne prenese kritike svojih nasprotnikov, pa če so še tako stvarne in še tako dostojne in recimo prijateljske. Vemo, kako so fašisti nastopili proti «Corriere della Sera», ki je moral prenesti celo nekaj hudih groženj zaradi svoje «opozicije».

Sam načelnik vlade in fašizma prevečkrat ponavlja svoje grožnje. In pred kratkim je v nekem svojem govoru zopet zagrozil svojim političnim nasprotnikom (bržkone je šlo to na račun Giolittija in liberalcev), da nosi pod frakom še vedno črno srjaco in da če bo treba... itd. Torej ta obrabljena pesem se zopet čuje iz ust diktatorja in dokazuje, da smo še daleč od popuščanja vijakov, z drugimi besedami: diktatura bo še dalje vladala nad Italijo.

Glede bilance enotne fašistovske vlade je imel podminister Acerbo velik govor, v katerem je orisal delo fašistovske vlade. Njegova izvajanja so bolj informativna značaja, dasi so tudi polemična. Ne da bi se posebej spuščali v njegova izvajanja, hočemo kritično razmotrivati dosedanje uspehe in neuspehe fašistovske vlade.

Notranja politika. Fašizem je znal vzdržati svojo diktaturo, ne da bi odpravil zunanje znake demokratske države. Sedanji parlament je bil pokoren Mussoliniju in sprejel vse njegove ukaze. V tem je Mussolini dosegel brez dvoma velik uspeh. Že z ozirom na inozemstvo mu je gotovo bolj po volji, da ostanemo pri starih demokratskih ustanovah, ki so več ali manj formalnega pomena, ker itak ima edino in glavno besedo fašistovska stranka z Mussolinijem na čelu. Mussolini je napravil vse ostale stranke neškodljive. In svoje najnevarnejše nasprotnike, popolare, je potisnil v ozadje deloma s tem, da je sam prevzel glavne točke njihovega programa, deloma ker je zmajal njihove vrste, obetajoč oportunistom v stranki zlate gradove. V notranjosti je zavladal mir. Meščanska gverilja je polagoma ponehala in skoraj popolnoma utihnila. Z ustvaritvijo fašistovskih sindikatov je iztrgal delavskim strankam še edino uspešno orožje, liberalce in demokrate je deloma razpršil, deloma vključil v svojo stranko, in danes je on najhobotnejši gospodar, kar jih je imela Italija po dobi velikih rimskih imperatorjev. Njegov ugled v stranki sami pa je tako velik, da je ponovno zadušil nezdrava in pogubna trenja med fašistovskimi prvaki. Dasiravno se ne more trditi, da nima danes fašizem hudih nasprotnikov doma, vendar izgleda kakor da so za dolgo dobo objeseni v vlogo opazovalcev, ki ne smejo niti godrnjati ne kritizirati, o kakšnem odporu pa ne more biti niti govora. V slučaju, da bi se začel fašizem iz enega ali drugega vzroka podirati, tedaj bi se oglasili od vseh tokov Italije opozicionalci in nasprotniki. Za danes pa je to izključeno.

Nihče med italijanskimi državniki novejših dobe ni imel tako prostih rok pri zakonodajnem delu kakor Mussolini. V zunanji politiki je ta še veliko večje važnosti. Diplomati, ki se mora pred vsako potezo v zunanji politiki ozirati na parlament, na svoje pristaje in na opozicijo, ima kaj težko stališče. Vseh teh spon je bil Mussolini prost in kot zunanji minister je imel pred seboj široko ravno cesto in je bilo torej njegovemu talentu dano na razpolago, da se razmahne.

Glede zunanje politike sedanjega režima, pravzaprav zunanje politike Mussolinija, ker je on prevzel tudi ministristvo zunanjih poslov, pa ne more biti merodajna samo sodba politične javnosti v notranjosti, ampak tudi razpoloženje in sodba inozemstva.

Pred nastopom vlade je fašizem silovito napadal tedanjo zunanjo politiko Italije. Fašisti so očitali vladi, da je premeška, da ne zna izrabiti italijanske zmage, posebno so ji očitali popustljivost napram Jugoslaviji. Zahtevali so močno roko tudi v zunanji politiki. Italija mora tudi zunanjemu svetu diktirati spoštovanje zmage pri Vittorio Veneto.

In ko je prišel Mussolini na vlado, je vrgel v svet geslo: ne damo nič za nič! Z drugimi besedami: oni, ki hočejo imeti zavestništvo Italije, morajo tudi nekaj dati.

Dalje je Mussolini vedno in vedno ponavljal, da je Italija velika in močna in da so njene meje pretresne zanj in da ji je že po usodi določeno, da se mora širiti. V njeni veliki plodovitosti obstoji njena moč in pravica.

Že njegovi prvi govorniški izpadi, ki so označali smernice zunanje kolitike nove Italije, so vzbudili v inozemstvu veliko pozornost pa tudi kritiko. Nastala je nova činjenica v evropski politiki pod imenom italijanski imperializem, ki so ga skušali drugi omiliti z nazivom: Mussolinijev imperializem.

Prekmalu pa se je moral tudi Mussolini pripraviti, da se zunanji svet ne da tako zlepa uniformirati po njegovih željah kakor notranja politika. Moral je trčeti v velike interesne sfere velike evropske politike. V splošnem pa se je Mussolini držal Francije, da si zagotovi njeno pomoč v drugih vprašanih zunanje politike. Nastala je tako nekakšna molčeca in prikrita zveza med porusko akcijo in Mussolinijev politiko napram vzhodnim deželam Sredozemskega morja. In te zveze ni omagal niti obisk angleškega kralja, ki je napravil potovanje v Italijo, da bi iztrgal Italijo iz francoskega območja.

Do krške zadeve je ta zveza pokazovala dobre uspehe in izgledi v bodočnosti niso bili baš slabi. Toda zasedba Krja je bil velepomemben korak. Takrat je fašizem prvič praktično vrgel veliko karto v mednarodno politično igro. Zopet so bili Francozi oni, ki so dosledno podpirali stališče Italije in tako je Italija dobila zadoščanje od Grčije. In vendar je težko reči, ali je bilanca kljub temu za Italijo aktivna ali pasivna. Opozicionalni listi so bili že tedaj mnenja, da se je spustil Mussolini v nevarno podjetje ne oziraje se na to, da ima Italija pravico zahtevati zadoščanje za zločin v Janini.

Zasedba Krja, streljanje v krški grad, kjer je našlo smrt nekaj armenskih revežev beguncev, in trdno vztrajanje italijanske diplomacije, ki je zahtevala pozornost Grčije, vse to je razburilo evropsko javnost.

DNEVNE VESTI

Kako pri nas, kako drugod!

Pod tem naslovom piše «Der Landsmann», glasilo Nemcev Gornjega Poadija:

Najtežja skrb, ki v tem trenutku stiska naše ljudstvo, je skrb za šolo. Če jo hočejo res zadaviti — in to se zgodi, če se otrokom, ki letos na novo vstopijo, ne dovoli nemška šola — potem naš prijemljejo za grlo. Tu gre za naše gošo življenje. Le tedaj, če nam nočejo dopustiti življenja kot samosvojega plemena, nam morejo storiti kaj takega.

Naši bratje v Čehoslovaki trpijo težko v jarmu svojih nasilnikov. Mnogokaj so jim že odvzeli — ali nemške šole ne še hujeje tičijo jarmu tujinskega gospodarstva naše soplemenjake v Poljski. Vse poizkušajo, da bi čim več otrok odzvali nemški šoli. Da bi jim pa popolnoma odvzeli šolo — pred tem so se ustrašili tudi tam v hudi stiski so Nemci v Jugoslaviji in na Romunskem. Vendar so nam zadnji dnevi prinesli sporočila, da je jugoslovanska vlada podala v parlamentu zagotovila glede opazovanja nemškega šolstva.

Pa tudi Nemci na Romunskem ohranijo — četudi s težavami — svojo nemško šolo! Nekdaj klasična dežela šovenstva, Ogrska, je dala Nemcem — kakor drugim narodnim manjšinam — lastno narodno šolo!

Kako more biti večinski narod pravičen svojem malemu narodu-gostu, kažejo določila šolskega in manjšinskega zakona države Letiske ob Baltičnem morju, kjer imajo Nemci svojo lastno šolo, ki jo morejo vrhu tega povsem samostojno upravljati. Šitno moremo poročati iz druge severne države — Danske. Le 30.000 Nemcev je v Schleswigu, priključnem k Danskim — torej le osminka Nemcev priključenih k Italiji — vendar jih danski narod spoštuje.

Kot splošno načelo velja tam: Učni jezik na deželi in trgih in malih krajih, se uravnava po jeziku ljudstva. To bi moglo vzbujati domnevo, da hoče danska država po lastni volji določiti, kateri jezik naj v posameznih krajih velja kot jezik ljudstva in katera šola naj se ustanovi temu primerno: ali danska, ali nemška. Temu pa ni tako, kakor kaže določba o 20 odstotkih starišev v kaki občini, ki morejo zahtevati nemško šolo. In res se ni zgodilo doslej v nobenem slučaju, da bi se postavljale na pot kake ovire, če so ti stariši želeli nemško šolo. Želja starišev odloča o značaju šole! Ker pa se je izkazalo, da v nekaterih občinah ni zastopanih 20 odstotkov nemško mislečih starišev s 40 do 50 šoloobveznih otrok, je naučni minister že poprej objavil, da se predloži spopolnitev šolskega zakona v smeri, da tudi manjše število otrok utemeljuje zahtevo po nemški šoli. Ta objuba se je tudi izpolnila, ker je bil minulega poletja izdan zakon, ki je odredil, da tudi predlog, ki ga ni stavilo 20 odstotkov starišev, utemeljuje v vsakem slučaju zahtevo po nemški šoli, če se nahaja v šoli 24 nemških šolskih otrok. Poleg tega morejo Nemci svobodno ustanovljati zasebne nemške šole, ki jim država — glasom splošnih določb za zasebne šole — plačuje za vsakega otroka podporo, ki je v zadnjem letu znašala 50 kron. To pomenja kako četritno troškov v zasebni šoli z 20 otroci.

Tako skušajo biti pravični nemški manjšini — na Danskem! In Danska je nacionalna država kakor Italija!

Gre za življenje. In za obranitev tega nas navdaja železna življenska volja. Ako se javna nemška šola zapre, potem bomo morali iskati drugih možnosti, da bodo dobivali naši otroci nemški pouk. Tudi italijanski šolski zakon daje take možnosti. Če bodo premožnejši stariši — rajše, nego da bi pošiljali otroka v tujezemsko šolo — skrbeli za pouk v domači hiši, potem bo naše ljudstvo z ustanovljanjem nemških zasebnih šol odražalo tudi od svojih drugih otrok nesrečo tujezemščine šole. Za obe ti dve obliki pušča italijanski šolski zakon najširši prostor. Ali to bi bila le nadomestna sredstva za slučaj, da pride najhujše: da bi naše otroke izgnali iz vseh javnih učnih zavodov v lastnem jeziku, do kakršnih imamo sveto, neodstopno pravico. Da, sveto pravico! Pravico do življenja! In to zahtevamo danes in — vedno! Kajti — mi hočemo nadalje živeti!

Posebno angleški in skoraj vesoljni ameriški tisk so zagnali takšen hrup proti Italiji, da bo o tem še dolgo časa odmevalo po svetu.

Italija si je tedaj pripravila vsaj za neko dobo simpatijo anglosaškega plemena in severnih držav, zbudila nezaupnost pri nekaterih nevtralcih, a v Društvu narodov ostala skoraj osamljena. Ne smemo se torej čuditi, če očitajo opozicionalci vladi, da gre Italija po tej poti do onega «splendid isolation», ki mora biti strah vseh onih držav, ki so navezane na inozemski uvoz. In med temi državami je vendar tudi Italija.

Ne bomo se spuščali dalje v kritiko te akcije, le to bi še omenili, da je politika močne roke v delikatnem organizmu mednarodne diplomatske mreže brez skrajne previdnosti in zatajevanja zelo kočljiva stvar.

Glede finančne politike v notranjosti je fašizem marsikaj dosegel. Z reduciranjem osebja, še bolj pa z vzpostavo discipline je povzdignil produktivnost železnic, pošte in brzojav. Ti obrati v bodoče ne bodo več pasivni. Ob tej priliki je treba omeniti, da je nova vlada vzpostavila disciplinno spleh v vseh državnih pa tudi drugih javnih obratih in ustanovah. To je brez dvoma velik plus in eden predpogojev za gospodarsko obnovo.

Gospodarska obnova pa je zopet drugo vprašanje. Fašizem ni mogel odpraviti gospodarske krize. Odpust tisočev in tisočev železničarjev in drugih državnih uslužbenec je sicer v prilog državnim financam, toda ta masa brezposelnih ostane kot stalen deficit v splošni gospodarski bilanci države. V tem pogledu se ne kaže napredok, ampak nazadovanje. In za danes je to vprašanje glavno, ki mu bo morala tudi fašistovska vlada posvečati največjo pozornost. In tu je treba predvsem sodelovanje inozemstva, ki ne sme videti v Italiji nevarnega imperijalizma in ogroževalca miru. Država potrebuje velike izvozne trge, da povzdigne produkcijo ter zmanjša brezposelnost, potrebuje pa tudi dela v tujini za svoje nadstevilno prebivalstvo. Če bo to dvojje fašizem izvršil, je njegova glavna naloga izpolnjena.

Med dvema filozofoma

Povodom svojega obiska v Bruslju je predsednik čehoslovaške republike, Masaryk, sprejel tudi tamošnji čehoslovaško kolonijo. V svojem odgovoru na pozdrav je rekel predsednik med drugim: «Veseli me, da imate tudi svojo šolo. Za šolo smo se brigali že za časa Avstrije. Tako je prišlo, da se nahajamo na višji kulturni stopnji, ki jo mnogi pripoznavajo za katero nas zavidajo. Vlada in jaz čutiva dolžnost, da z vsemi močmi podpiramo čehoslovaške kolonije v inozemstvu, torej tudi v Bruslju.»

Te vzpodbudne besede Masarykove čehoslovaški koloniji v Bruslju bi moge biti poučne v marsikaterem pogledu in za marsikoga. Pred vsem ugotavljajo, ne le, da imajo Čehi v Bruslju svojo šolo, marveč tudi, da jo njih narodna država podpira, ne da bi se kdo izpodtikal na tem. Pri nas pa naša lastna država jemlje šolo svojim drugorodnim državljanom — šolo namreč v materinem jeziku, v kateri bi se mogli naši otroci res kaj naučiti in se povzdigniti na višjo stopnjo kulture! Iz besed Masarykovih o šoli kot sredstvu kulture sledi logično, da se z oviranjem šolstva v narodovnem jeziku postavljajo zapreke proti širjenju kulture!

Naš naučni minister Gentile je znameniti filozof. Masaryk pa je tudi filozof svetovnega slovesa. In vendar: kaka razdalja je med šolom in kako nalogo naj vrši! Razlika je kričevca tem bolj, ker je Gentile sin naroda, ki se ponaša s prastaro kulturo, dočim je Masaryk učenjak in modrijan naroda, ki se ne more ponašati s tako staro kulturo, a se je vendar — kakor je naglašal sicer skromni Masaryk — povzel na visoko stopnjo kulture. A to s pomočjo svoje narodne šole! Filozofu Gentile ne bi škodovalo nekoliko razgovora s filozofom Masarykom.

Zaprejte premogovnikov družbe „Arsa“

Zaprejte istrskih premogovnikov je torej gotova stvar. Ravnatelj premogovnikov inž. Tomat je uradno obvestil prefekturo istrske pokrajine v Pulji o ukrepu družbe. Obenem je bilo sporočeno tudi delavstvu, da preneha 15. oktobra delo v rudnikih, vsled česar bodo z istim dnem odpušteni vsi delavci. V sporčilu delavcem se nadalje naglašalo, da družba kljub najboljši volji ne more nadaljevati dela radi pomanjkanja kupcev za že izkopani premog, kar dokazuje dejstvo, da leži po zalozah 70.000 ton neprodanega premoga.

Vsi tukajšnji listi so dvignili vsled tega dogodka upravičen alarm in pozivajo vlado, naj prepreči zaprejte istrskih rudnikov, ki bi pomenilo pravo gospodarsko nesrečo za vso Istro. Zalibog — piše včerajšnji «Piccolo» — moramo ugotoviti, da se nahajamo pred enim izmed onih pojavov nerazumevanja, ki nam dokazuje, kako so ostale gotove duševne navade upravnega centralizma neizpremenjene, kljub temu da so se izpremenili časi in politično-gospodarske smernice italijanskega življenja. Avstrija je bila država, ki je proizvajala premog na več mestih svojega ozemlja, a je kljub temu vedno vzdrževala tudi raške premogovnike, iz katerih je kopala gorivo, ki se je smatralo za porabno po vseh državnih obratih, od železnic do vojne mornarice.

O istrskem premogu se je mnogo pisalo in tržaške industrije so bile vedno zalagane s tem kurivom, ki je dobro služilo toliko v plovlbi kolikor v industriji... S stališča italijanskih interesov v naši obmejni deželi pa je treba imeti pred očmi, da ustavitve industrije, ki predstavlja ednega izmed nekaj malo socialnih činitelev pokrajine, katera tako kravato potrebuje pomoči kakor Istrija, gotovo

ne koristi ciljem državne politike. Zraven tega se nahajajo omejeni premogovniki v sruč kraju, kjer prebivajo drugorodci, ki se spominjajo, kako se je v preteklosti izkoristilo to veliko podzemsko bogastvo, dasi je imela Avstrija, kakor smo rekli, mnogo drugih premogovnikov, kjer je lahko dobivala boljši premog nego je raški.

Decret o amnestiji. Iz Rima javljajo, da je kralj včeraj podpisal dekret o amnestiji. V poročilu na kralja je rečeno, da je disciplina v državi zopet vzpostavljena in da je ukrep, ki ga vsebuje dekret o amnestiji, potreben v nadaljnje socialno pomirjenje. Odluk sam predvideva amnestijo za vsa politična ali gospodarsko-socialna kazniva dejanja, za katera naj nižja določena kaznen ne prekaša treh let. Izvzeti so javni uradniki ter nameščenci javnih ustanov, v kolikor so kazniva dejanja v zvezi z njihovo službo. Druga kazniva dejanja so izključena, če so izredno težke narave in taka, da je vsaka popustljivost neumesna. Zločini proti domovini, proti oblasti države, proti inozemskim državam, njihovim načelnikom in zastopnikom lahko ogrožajo državo in njeno varnost. V resnici so taki zločini zelo redki in ne bo ta izjema imela velikega dejanskega obsega. Kazniva dejanja, ki niso zapopadana v amnestijskem odluku, ki pa so politične narave, bodo delčna popusta kazni v obsegu treh let. Tudi tu so izjeme zelo omejene. Tičejo se ubojstva, pri katerem in v prilog storilcu nikake opeševalne okolnosti. (Op. ur. Potemtakem bi obojni Marezgancij, pri katerih so bile ugotovljene razne olajševalne okolnosti, prišli v poštev za amnestijo, oziroma popust kazni. Seveda je vprašanje, če bo sodna oblast marezganske pristno politične delikte hotela res smatrati za take.) Amnestija in popust kazni imata čisto političen značaj in zato ne prihajata v poštev pri navadnih zločinih, ki so bili izvršeni le pod kako politično pretvezo. —

Preselitev meksikanskega konzulata. Tukajšnji meksikanski konzulat javlja, da je bila pisarnica konzulata preložena v nove prostore v ul. Coroneo št. 1, I. n. Uradne ure od 9. do 12. ure.

Stipendije ustanove za slušatelje «Revoitelle». Tajništvo Kr. višjega zavoda za gospodarske in trgovske vede javlja, da sta razpisani dve stipendiji iz ustanove Goich v znesku po lir 1250.— letno, kateri se bosta podelili v javnem natečaju dveh dijakom, ki sta rojena v Julijskih Krajini ali tje pristojna ter vpisana na omenjenem zavodu. Pogoji za natečaj bodo posebej objavljeni.

Društvene vesti

Akni. fer. dr. Balkan. Vsed praznika odpade danes sestanke. — Predsednik.

Pevsko društvo «Istria». V petek dne 2. nov. ob 21h zvečer važna odobrova seja. Z ozirom na važnost iste, pozivljamo vse odbornike, da se je prav gotovo udeležijo. — Predsednik.

Orgljiarska šola. Vpisovanje v orgljiarsko šolo se bo vršilo še jutri od 10—12. ure v ul. Torre Bianca št. 39, I. nadst. (levo). Ob tej priliki se bodo sprejemali tudi novi gojenci v šolo «Glasbene Matice». — Vodstvo.

«Mlinci in njegova hči». Uprizori jo Sentjaskobka Citalnica v nedeljo dne 4. t. m. ob 5. uri popoldne v dvoranji DKD pri Sv. Jakabu. Ta narodna igra je jako priljubljena ter bo tudi sedaj zelo ogromen uspeh. Igralci so vsi na višini svojih vlog. V nedeljo torej navsilenje! NB. Radi dekreta proti kužnim boleznim, ki velja do 5. t. m. je prepovedan vstop otrokom izpelja do 14. let.

Iz tržaškega življenja

Avtomobil ga je podrl. Včeraj jutraj je nek avtomobil podrl na tla v ulici Scipio Slatapar 17-letnega knjigoveza Bruna Artusato, stanujočega v ulici Istria št. 12. Mladenček je pri padcu zadobil številne praske po raznih delih telesa ter si poleg tega tudi nekoliko pretresel možgane. Medtem ko jo je avto naglo odkuril, so nekateri navzoči ljudje spremlili ponesrečenega mladenčca v bližnjo mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirurški oddelku.

Arbitražni razpečevalci ponarejenih dinarjev. Na podlagi neke anonimne ovadbe so policijski agenti aretirali 43-letnega Frana Jakasa, rodom iz Vipave, stanujočega v našem mestu. V ovadbi je bilo navedeno, da moč razpečevala ponarejen denar in res so pri njem našli 96 tisoč ponarejenih dinarjev v raznih bankovcih. Na kvesturi, kamor je bil odveden, se je Jakas pri zaslišanju izgovarjal, da ni vedel, da so dinarji ponarejeni; ni pa hotel povedati, kako je prišel do njih. — Pridržan je bil v zaporu.

Dve mali tatvini. Predpreteklo noč so se neznanji zlikovci potom ponarejenih ključev splazili v trgovino z jestvinami Terezije Penko, ki se nahaja v ulici Regina Elena št. 33; ukradli so eno bučiko in razne jestvine v skupni vrednosti okoli 300 lir. Tatvina je bila prijavitelna na kvesturi.

Tudi neznanji zlikovci so ukradli iz notranjskih prostorov bivše delavske zbornice v ulici Madonina par velikih kosov litega železa in drugih kovinskih predmetov v skupni vrednosti okoli 400 lir. Tatvina je bila naznana na policijskem komisariatu v ulici G. Bruner.

Orožniški podčastnik se usmrtil radi nesrečne ljubezni. Na tragičen način je predinočnjim končal svoje življenje orožniški brigadir Josip Romano, star 21 let, rodom iz Neapolja, namrečen kot poveljnič orožniške postaje v vasi Salvore v Istri. Sel je prostovoljno v smrt radi nesrečne ljubezni.

Mladenček je bil do blaznosti zaljubljen v neko 16-letno deklico iz tistega kraja. Deklica, še napol otročja, pa si ni vzela stvari preveč k srcu; kazala se je, vsaj navidezno, skoro brezbržno napram mladenčku, kakor da bi ji ne bilo posebno mar do njegove ljubezni. To je mladenček spravilo v obup. Postajal je od dne do dne otožnejši; poznalo se mu je, da razjeda njegovo srce neutešna bolest. Duševno trpljenje je končno zamorilo v mladenčcu veselje do življenja. Začel je misliti na smrt.

Predinočnjim okoli 21. ure se je zaprl v svojo sobo na orožniški postaji, potegnul službeni samokres, nastavlil cev na prsa ter sprožil. Drugi orožniki, ki so prišli vsled poka v sobo, so našli mladega brigadirja mrtvega na postelji; iz rane na levi strani prs mu je curjala kri ter močila posteljo.

Zdravniki iz zavoda «Zelenega križa», ki je bil telefontično poklican na lice mesta, je dočkal, da je bila smrt mladenčca hipna, kajti krogla mu je predrila srce.

Kočija jo je podrla. Snoči okoli 22. ure je javna kočija št. 242 podrla na C. Garibaldi na tla zabeznico Mileno Petjevič, rodom iz Boke Kotorske, stanujočo na trgu Goldeni št. 11. Zenska, ki je pri padcu zadobila precej široko rano na čelu, je bila z isto kočijo prepeljana v mestno bolnišnico. Po mnenju zdravnika, bo okrevala v 8 dneh.

Samomor na javni ulici. Predpreteklo noč okoli 3. ure je nek nočni čuvaj, idoč po ulici C. Battisti, našel na tleh moža, ki je polglasno jecal ter se zvijal v hudih bolečinah. Ko se je sklonil nižje k neznanecu je zapazil, da ima ta usta polna pen; takoj mu je šinil v glavo sum, da se je mož zastrupil. V tistem času sta bila tam mimo dva druga nočna čuvaja, katera, ko sta zvedela, kaj se je zgodilo, sta ustavila nek javni avtomobil. S tem je bil neznanec nemudoma prepeljan v mestno bolnišnico, kjer ga je preiskal zdravnik; ta je na prvi pogled uvidel, da je stanje neznanca smrtno varno, ni pa mogel ugotoviti, kakšne vrstestrup je nesrečni mož zavžil. Kake pol ure po prihodu je zastrupljenec umrl, ne da bi se zavedel. V njegovih žepih so našli dve pisni in nekatere druge dokumente, na podlagi katerih je bilo mogoče dognati, da je samomorilec 30-letni brivec Ivan Abateangelo, stanujoč v ulici Tartini št. 14. Pismi sta bili izročeni policijskemu oblastvu.

Kakor so pozneje povedali sorodniki Abateangela, si je ta baje vzel življenje radi neke živčne bolezni.

Utopilni je hotela. Snoti okoli 19. ure je skočila v morje s pomola Sanita 18-letna Marija Bucaleno, stanujoča v ulici S. Maria Magiore št. 1. Dva mornarja na parniku «Duino», zasidranem tam v bližini, sta zapazila obupni čim mladenec, stopila sta v nek čoln ter jo izvelika že potapljačo iz vode.

V mestni bolnišnici, kamor je bila Bucalena prepeljana z avtomobilom rešilne postaje, je izjavila, da je sita življenja, ni pa hotela povedati vzrokov.

Vesti z Goriškega

Iz Lož pri Vipavi. — Smrt častite žene. — V petek, dne 26. oktobra, smo spremiti gospo Ivanko Mercinovo na njeni zadnji poti. Umrla je v 76. letu svoje starosti. Bila je učiteljica vdova in vzorna mati treh sinov — učiteljev: Ivana, ki je šolski vodja v Ložah, Franceta, šolskega voditelja na Gočah in Josipa, učitelja na obrtni šoli v Ljubljani. Rajni njen spopog je bil dolga leta nadučitelj na Gočah, kjer je opravljal tudi službo organista. Sploh je bilo veselje do petja in ljubezen do mile narodne pesmi častna tradicija ugledne Mercinove družine. Kamor je prišel kak Mercina, tam se je tudi pel. — Tudi naša rajna mamka je ljubila našo slovensko pesem. Bila je iz narodne Čotičeve družine v Vipavi, ki je vrtosodelujoče preživela svoj čas vso dobro narodnega prebujanja Vipavske doline. Njen brat Makso Čotič je glavni urednik «Edinosti» v Trstu. Dve njeni sestri ste istotako zavedni narodni gospodinj. Ena Uršičeva v St. Vidu pri Vipavi, druga Silvestrova v Vipavi.

Precejšen kos narodne zgodovine vipavske doline je torej nesla gospa Mercinova s seboj v hladni grob. — Pa tudi trpljenje zadnjega časa ji ni bilo prihranjeno. Gledati je morala, kako so njenega sina-ljubljence, Ivana, gnali vkleknje v železje v zapor v Postojno! Ganljivo in vzorno je tudi, kako se je pripravila na smrt. Poslala je šopek svežih cvetic in dragocen Rožnivec svojemu ljubljenu dušnemu pastirju ter ga prosila za tolažila svoje vere. Dvakrat se je dala obhajati s sv. obhajilom tik pred smrtjo. Pogreb je bil nad vse veličasten. Nepregledna, v tiho sozljive vstopljena vrsta pogrebcev iz vse okolice je spremljala od loske šole k goski cerkvi in od tam na pokopališče, kjer sedaj počiva ob strani svojega moža, ki jo je zapustil že leta 1900. Dva pevka zbora, domači goski in združeni loško-loziški pod vodstvom g. Edvarda Zvanuta, sta prepevala mile žalostinke pred šolo, v cerkvi in na pokopališču. Učiteljstvo iz bližnjih šol ter otroci z mnogimi cveticami in vencic so povečevali spoved, ki ga je vodil č. g. Maierhofer, župnik planinski, ob asistenci domačega gosp. župnika in slapenskega gospoda. Nad vse ganljivo pa je bilo slovo treh sinov-učiteljev od njih tako ljubljene mamke ob odkritem grobu. Vse matere so se solzile ter preigale sveto prisego, da bojo tudi one vzgajale svoje otroke v tako vzornem narodnem duhu, kakor je to storila ranjaka. Zlata mamka! Ti vzor slovenske žene in narodne matere! Ljubi Bog ti bo veliki plačnik za ves trud in vse delo za družino in narod! Počivaj v miru!

Veličastna žalna manifestacija, ki jo je priredila pokojnici — lahko rečemo — vsa vipavska dolina, ima pa v današnjih časih in ob sedanjih dogodkih, še drug globok pomen. Poleg vencev, ki so jih poklonili svojci, oziroma sorodniki, so govorili poseben govor: krasen vevac učiteljsva vipavskega okraja, občine Goče, žen-mater Slapa in Lož in pa gramoda hrizantem in drugega jesenskega cvetja, tega najprejnjega odraza čustev v duši, s katerim so ljudje, posebno pa šolski otroci, v pravem pomenu besede zasuli ne le oder, ampak tudi vsi vrtvaško sobo. Na pogreb sta prisla občinska zastopa z Goč in Lož korporativno z županoma Fr. Ferjančičem in Evgenom Mayerjem na čelu. Zastopani je bil tudi občinski zastop iz St. Vidu. Ni bila torej to samo manifestacija ljubavi do pokojnice in sočutja užaloženim družinam, bila je tudi manifestacija globoke hvalečnosti do učiteljskega stanu in srčne vneme našega ljudstva za svojo šolo! Ta manifestacija je pričala, kaj in kako čuti naše ljudstvo, ko mu preganjajo njegovo miženko — šolo. Tudi ta globoki pomen je imel pogreb «mamice» v Ložah.

Proslava obletnice rimskega pohoda. Ker se je v nedeljo vršila proslava v Vidmu, je Gorica proslavljala obletnico v ponedeljek. Trgovine so bile povsod zaprte in celo mesto se je odelo v pravnitno obloko.

Po osmi uri se je začel pomikati od južne postaje po Korzu, ki je — kakor vedno ob takih prilikah — tudi to pot nudil razkošno sliko, sprevod tilmske in soške legije narodne milicije in drugih fašistovskih organizacij. Sprevod se je ustavil in razvrstil na Travniku, kjer se je nekaj pred deseto pričela poljska maša. Po končani maši je nagovoril legije konzul soške legije cav. Francisci, nakar so legije v pohodu po Korzu defilirale pred videmskim prefektom odv. Pisenti-jem. Ob 11. uri se je zbrala v Verdijevim gledališču množica ljudi, da sliši slavnostni govor prefekta. In res, nekaj po 11. se je pojavil na odru odvetnik Pisenti, ki je po kratkem pozdravu komisarja goriskega lašja, prof. Venezia držal napovedani govor, v katerem je med drugim poudaril, da zahtevajo interesi domovine, da se ob najbolj težki meji nahaja velika in močna pokrajina. Na naslov novih državljanoj je naslovil staro frazo o enakih dolžnostih in enakih pravicah, toda takrat je bila ta fraza očitveno namenjena le odrešenim Italijanom, kajti naslovljati jo — zlasti po njegovih poslednjih odlokih — na odrešene Slovence, se je tudi prefektu zdelo že malo nemestno.

Po končanih predpoldanskih slavnostih se je vršil popoldne sprejem na podprefekturi in v mestnem domu. Zvečer je bilo mesto ponekod slavnostno razsvetljeno, v kino «Savoja» pa so ta večer dajali film «A noil» z dnevu primernim govorom rez. podporočnika Grazianija.

Pesek v morje. Že pred dolgimi meseci so si mestni krogi razbijali glavo, kako neki sprečiti in odstraniti vedno bolj se množee beranje po gorških ulicah. Kolikor se še spominjamo, so takrat sklenili ustanoviti podporni sklad, iz katerega naj bi se podpirali mestni reveži. Od tega časa je preteklo že mnogo vode po Soči, toda beranje ne samo ni izginilo, ampak se je pomnožilo. Sedaj je bil zopet na podnet trgovske zbornice sklican sešatek, kjer so se znova posvetovali o tem skrajno neprimernem vprašanju ter je bil izvoljen poseben odbor, ki naj nadaljuje započeto delo in zbira med trgovci nove podporne članke.

Mi smo se tudi posvetovali o tem zares žalostnem vprašanju ter prišli do zaključka, da je treba dati delo ljudstvu, dokler bo pa naraščala že itak velika brezposelnost, bo naraščala tudi beranje in razven dela ni sredstva, ki bi ga preprečilo.

«Bodočnost Gorice» ni Gorica je imela dobiti svojo bodočnost v obliki tednika «L'Avvenire di Gorizia», ki je bil napovedan že pred dvema tednoma. Toda vse kaže na to, da so tudi optimisti, ki so mislili izdati ta tednik, izgubili vero v bodočnost Gorice, ker vse do danes tednik še ni izšel in menda tudi ne izide. Ustrašil se je najbrže, da bi utegnla biti njegova bodočnost ravno tako žalostna kakor bodočnost Gorice.

Romanje na pokopališču. Krožek gorških gospa poziva gorško občinstvo, da se pride pomoliti na dan vseh mrtvih na grobove padlih junakov v Via Cappuccini ter jim na ta način nadomesti odsotne matere, žene in sestre.

Gospodarstvo

Gospodarstveni položaj v Italiji.

Ni si lahko napraviti pravo sliko o sedanjem gospodarstvenem položaju v Italiji. Medtem ko skuša vlada predstaviti finančno in gospodarstveno stanje v povoljnejših barvah, nego so v resnici, delajo njeni nasprotniki na podlagi števil, ki so na razpolago, večinoma predalekosežne in prepmisistične zaključke. Neko zboljšanje gospodarstvenega položaja pa priznavajo v splošnem prijatelji in nasprotniki sedanje vlade. Mnenja o vzrokih boljšanja položaja pa gredo narazen. Medtem ko pripisujejo fašisti vso zaslug obnovenemu delu vlade, vidijo opozicijski krogi radi razlago v okoliščinah, ki niso v nikaki zvezi z delovanjem vlade.

Letošnji zelo povoljni pridelek žita in svile smo omenili že v enem prejšnjih člankov. Sedaj pa je znano, da je tudi letošnji pridelek sladkorne pese nenavadno dovoljen. Sajeje sladkorne pese, ki je v Italiji šele mlado, se je razvilo z nepričakovano naglico. Letošnji pridelek sladkorne pese se čeni na milijone metriskih stotov in se predvideva, da bo prekašal lanskega za 300.000 kvintalov. Ako se ta predvidevanja uresničijo, Italiji letos ne bo potreben uvoz sladkorja, kar bo, kakor tudi zmanjšanje uvoza žita, povoljno vplivalo na splošno stanje trgovinske bilance. Italijanske borze so pozdravile povoljno letino s posebnim višanjem delnic tvornic sladkorja. Ko se dogradijo tvornice sladkorja, ki se sedaj zidajo, bo postala Italija ena prvih proizvajalk sladkorja, kajti 12 novih tvornic, ki se gradijo, bodo lahko proizvajale po pol milijona kvintalov.

Nov znak boljšanja položaja je tudi velika svota 319 milijonov lir, ki je bila založena v zadnjem mesecu za ustanovitev novih delniških družb. Seveda se pomen tega števila ne sme precejevati, kljub temu da je največje, ki se je do sedaj doseglo. Treba je namreč pomisliti, da tiči razlaga v momentih povsem slučajne in tehnične narave in da se bodo morale be-

ležiti v prihodnjih mesecih najbrže mnogo nižje številke, kajti ob koncu zadnjega meseca se je izvršila hkratu registracija že starejših in zaostalih investicij obnem z novejšimi. Brezposelnost pada, toda do sedaj so znane le številke za prvih sedem mesecev, kajti statistika je na tem polju zelo počasna.

Tudi glede trgovinske bilance se objavljajo še le sedaj številke, ki se nanašajo na dobo prvih šestih mesecev tekočega leta. V prvih šestih mesecih je narasel uvoz v primeri z isto dobo l. 1923. za 1.314 milijonov lir, izvoz pa za 686 milijonov. Trgovinska bilanca se je poslabšala v tej dobi v primeri z lanskim letom za 628 milijonov. V drugem polletju bo pasiva najbrže manjša, ker je treba računati, da se bo zmanjšal uvoz žita iz Amerike od 3½ milijard lir, kolikor je znašal lani, na 3 milijarde. Kar se tiče podrobnosti, je treba omeniti, da je trgovinska bilanca aktivna samo napram Franciji in Švici, in sicer je znašala aktiva napram Švici 329 milijonov in napram Franciji 48 milijonov lir. Najnepovoljnejše je tozadevno razmerje napram Angliji in Zedinjenim državam. Pasiva trgovskega prometa z Anglijo znaša v prvem polletju 584 milijonov lir, z Zedinjenimi državami pa 1.982 milijonov lir. Blago, ki ga je Italija prodala v Anglijo, ne zadostuje za plačanje niti polovice predmetov, ki jih je kupila od nje. Primankljaj v trgovinskem prometu z Zedinjenimi državami je še resnejši, ako se pomisli, da bo morala tudi Italija začeti prej ali slej plačevati obresti od dolga (ki znaša 10 milijard lir v zlatu).

Ozdravitev banke «Banco di Roma», ki se je izvršila s podporo vlade, oziroma s sodelovanjem banke «Banca d'Italia» in konsorcija za podpiranje industrijskih vrednot, je vzbudila živahne razprave. Vladi je bilo stavljeno vprašanje, zakaj je posvečala tej banki več skrbi nego so jo posvečale prejšnje vlade banki «Banca Italiana di Sconto». Zahtevalo se je, naj vlada posreduje tudi v zadevi te poslednje banke, kajti načrt za ozdravitev denarnih zavodov, ki so ga izdelale prejšnje vlade in ki sloni na posebnih predpisih, kateri so bili izdani baš radi te banke, se je izkazal kot nezadosten. Zavod «Banca Italiana di Credito», ki je imel izvesti likvidacijo banke «Banca di Sconto», je bil zelo oviran v svobodi svojega gibanja, ker ni mogel nicesar ukreniti brez predhodnega sporazuma z upniki omenjene banke. Ta svoboda je sedaj zavodu «Banca Italiana di Credito» zopet povernjena s posebnim odlokom, a za ureditev zadeve «Banca di Sconto» se ustanovi poseben odbor, ki bo na podlagi ugotovljene aktivne zavoda določil vrednost časasnih izkaznic, ki se nahajajo v rokah njenih upnikov. Da se torej predvidevati, da v kratkem pride do končne poravnave med «Banca di Sconto» na eni in njenimi 400.000 upniki na drugi strani. Zavod «Banca Nazionale di Credito» pa se bo mogel posvetiti v bodoče pravam bančnim poslom v večji meri nego do sedaj, kar smatrajo finančni krogi, da bo imelo dobre posledice za celotno gospodarstvo, kajti monopol ene ali nekaj malo bank ne more biti nikdar koristen.

V kratkem se bodo najbrže začela pogajanja med italijansko in angleško vlado glede ladij, ki so jih svoj čas kupili italijanski brodolastniki od angleških ladjedelnic. Po sklenitvi premirja je bilo namreč kakor drugod razširjeno tudi v Italiji mnenje, da bodo takratne visoke ladijske najemnine trajale zelo dolgo. Vsled tega so kupili italijanski brodolastniki mnogo ladij na Angleškem, ki pa jim stojijo sedaj zastoj. Pri večini teh kupcij je bilo dogovorjeno plačevanje v desetletnih obrokih. Italijanski brodolastniki, ki so sicer že plačali en del svojega dolga, izjavljajo sedaj, da jim je nemogoče plačati ostali dolg v polnem obsegu, ker je medtem vrednost ladij mnogo padla in ker je tečaj šterlinga od sklepa tozadevnih kupcij nepričakovano narasel. V Angliji obstajajo različna mnenja glede vprašanja, ali in v koliko naj se ugoti italijanskim brodolastnikom in izpremeni kupne pogodbe, ki so bile sklenjene l. 1918. Medtem ko priporoča «Financial Times», sklicujoč se na staro prijateljstvo in trgovinske odnose z Italijo, čim večje popuščanje, zastopa list «Fairplay» nasprotno stališče, naglašajoč, da se morajo voditi tozadevna pogajanja neposredno med italijanskimi brodolastniki in angleškimi ladjedelnicami brez vsakega vmešavanja odnosnih vlad. Po mnenju tega lista bi bila dolžnost italijanske in ne angleške vlade skrbeti za odkodno italijanskim brodolastnikom za njihove izgube.

PODLISTEK

Ljudmila Pivkova:

KRIMINAL (21)

Kričeči glas paznice je ukazoval, da moramo ostati v redu. Moralo se je hoditi okrog po obodu dvorišča. Čutila sem se preveč nesvobodno in razočarano v svoji radosti na izprehod. Hrepnela sem, da bi mogla hoditi ob strani od vseh in uživati zrak, imeti lastne mihi in si uravnati razbitega duha.

A ni šlo. Z vsakim korakom sem se morala zavedati, da sem del te grupe, odporne družbe, nemirne, kričeče, zabavajoče se surove, zmerjajoče in razkošno se krohotojoče, ako so padali trumli nečistih opazk lepo ostro.

Paznica je bila mlajša žena, rekla bi 30—32 let, lepa stasa, blondina. Kako jo je otopil stik s tem ozračjem! Ni mogoče, da bi ne imela nekje drugod svojega lastnega življenja — tole tukaj je menda samo njena služba...

Ganilo se je v njej sčutje menda, ker mi je rekla, da lahko s tem otrokom sedem, ako hočem. Bila sem ii hvaležna — dete je bilo zares

teško — in sede na postranski klopi sem bila vsaj zunaj te grozne družbe.

Prosil sem paznico, če bom mogla dobiti mleka za dete, kakor so mi zagotovili na policijskem ravnatelstvu. Pravila je, da danes ne več — šele jutri. Pomirila sem se, saj mi moja zaloga zadostuje do jutri.

Ura je minila in šla sem po stopnicah za razposajeno čredo v kletko. Brez zmerjanja in vikanja paznice in surovih odgovorov njenih gojenk ni šlo.

Bili smo zopet v smrdljivi celici. Ena izmed sstanovalk si je dala pred odhodom na dvorišče jabolka na železno peč, stoječo ob steni celice. Ko smo se vrnile, je bil zrak nasičen pare. Obema ženama je bil ta duh pogodu. Takoj sta zaprlj okence, da bi nam ostala vonjava še na noč.

Nerazveseljena je bila vrnitev z izprehoda. Kako naj živim v tej luknji na kupčku slame z otrokom?

Dolga blondina, ta, ki je imela deklico, me je opozorila, da tu v celici ne smem sušiti plenice, ona da je bolna. Kašljala je zares močno, da ni bilo dvoma o visoki stopnji tuberkuloze.

Odgovorila sem, da ne bo nikakega duha, ako bo le dovolj vode, nakar mi je energično izjavila, da to na stvari nicesar ne izpreminja. V kot pri peti nai si shranjujem plenice in za-

ran naj je pošiljam, da jih zunaj obesijo. Da, toda ali mi zadostuje tako moja zaloga plenice? Zavila sem vsako mokro plenico v suho, da bi ne izhajala para, toda zaloga suhih se je manjšala. In vse moje plenice so bile tako čiste — kaj bo?

Zdelo se mi je, da dobiva mleko nakiselokus. Dala sem ga na okno in izkušala sem, da ne mislim na to, kakšno bo zaran. Veri sem merila le majhne porcije, zato je bila neprenehoma budna in ako je zaspala, jo je budil govor v celici. Kadar je bedela, je polukavala po njej majhna deklica te blondine. Imenovala se je Blanka, bila je drobna, poltretje leto stara, ljubka deklica. Bila mi je sorodno bitje, hočem reči, da ni bila odporna, kakor vse ženske postavice, ki sem jih videla v tej hiši. Dala sem ji sušenko (suhar), ki sem jim imela v zalogi, in gledali sva se.

Večerja nisem nič razen kruha, ki sem ga pojedla koček po sili. Maščevalo se je to na meni, da nisem imela Veri kaj dati, ko je hotela od mene piti.

Sostanovalki sta čitali nekake umazane stare knjige, koledarje. Zabavali sta se glasno. Morala sem poslušati in se tako nehoti vglabljati v njuno obstanec. Blondina mi ni bila simpatičen tip: stive oči brez obrvi, velik tonas in sivorjava noli. Občlena je bila v plat-

POTREBŠČINE ZA GOSPODE

- Nekateri vzorci po ugodnih cenah.
- Srajce, izborna vrsta, briljantno oprsje ali piquet L 26.⁵⁰ in 32.—
 - Ovratniki, dvojni, trdi, v vseh obliah najfinejša vrsta L 3.—
 - Ovratniki, mehki, vsake barve in vrste L 1.⁵⁰, 2.⁵⁰, 3.⁵⁰
 - Spodnje hlače, kratke L 12.⁹⁰ dolge L 17.—
 - Srajce, nočne L 18.— in 29.—
 - Ovratnice, svilene, risbe zadnje novosti L 6.⁹⁰ in 12.—
 - Nogavice, trpežne, L 1.⁸⁰ fantazija L 4.⁸⁰ in 6.—
 - Klobuki, zadnji vzorci L 24.— in 32.—
 - Klobuki, avstalski, sezijaska novost, volneni L 35.—
 - Robci, beli à jour L 1.⁶⁰, platneni L 1.³⁰
 - Dežniki, svila gloria, s krasnimi ročaji L 29.⁸⁰
 - Obleka domača, (pijamas) volna velour L 130.—
 - Paletot, najfinejše pristna volna, zadnji kroji „ 220.—
 - Dežni plašči, gabardine ali covercots „ 250.—

ÖHLER

Mali oglasi

se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.— Debele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.— Kdor išče službo, plača polovično ceno.

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec. Via Giulia 29. 1413

POSESTVO, obstoječe iz hiše, vrta z vodnjakom in drugim zemljiščem se proda v Svetem št. 72 pri Komnu. Cena po dogovoru. 1497

TRGOVSKI POMOČNIK, mešane stroke, išče službe. Gre najraje na deželo. Naslov pri upravnistvu. 1533

SLUŽKINJO, vdovo od 35—40 let staro, zmogneno vseh hišnih del, iščem za takoj. Naslov pri upravnistvu. 1534

38 LETEN mož, išče gospodično ali vdovo brez otrok od 30—38 let staro, v svrhu ženitve. Ponudbe na Franc Kraimer, Broklyn N. J. Scholesstret 35 — Zgornja Amerika. 1535

KOVINE, železo, papir, cunje, kosti kupujem. Plačujem po najvišjih cenah. Via Sanita 16. 1536

SPALNE sobe in kuhinje prodaja mizar Terquato Tasso, vogal Udine 28. 1537

BRILJANTE, zlato, srebro in platin po najvišjih cenah. Dajem predume na dragulje. Pertot, Via S. Francesco 15, II. (45)

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po znaernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Montensio), Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

PLISSÉ IN GUBE na harmoniko, veliki in majhni podvitki z novimi vzorci za cele obleke. Oliva De Battisti, Via S. Sebastiano 4, III. Vhod med izlozhami skladišča Schlesinger. (51)

KRONE 1.80, goldinarje 4.80, dvajsetkronske zlate L 88.— Večja množina — cena po dogovoru. Via Pondeares št. 6/I. 44

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 58

KOVAC PURIČ v via Media št. 6 izdeluje štedilnike in železne ruletes po ugodnih cenah. Prodaja štedilnike od L 160.— naprej. (59)

ENONADSTROPNA hiša, močno zidana, lepo urejena, s trgovino in vsem inventarjem, se proda radi selitve. V hiši je 8 prostorov, veliko podstrešje, klet pripravna za vinsklo trgovino, obširno dvorišče in krasen vrt. Cena ugodna. Naslov pri upravnistvu. (1511)

IŠČE SE ¼—½ milijona Lir za trgovsko podjetje v Sloveniji, proti sigurni varnosti. Ponudbe pod «Varnost zajamčena» na upravnistvu. 1519

KRONE, goldinarje, plačem stotinko dražje na objavljenih cenah. Dvajsetkronske zlate L 89. Zlatarna Ponte della Fabbra. 1522

KMETJSKO DRUŠTVO v VIPAVI odpre dne 31. t. m. svojo zalogo zajamčeno-pristnega vina za prodajo na debelo v ulici N. Machiavelli št. 8.

Istotam odpre «Mlekarska zadruga iz St. Vidu pri Vipavi» prodajalno mleka na debelo in drobno.

Vabi se cenj. obinstvo, ki bo najsolidnejše postreženo. 1526

AKACIJEV les, razne vrste in debelosti, vporaben za vinograde, se proda. Rojan, Vernicelli 611 na stari cesti. 1528

GOZDNO POSESTVO, 80 oralov, z 18.000 m³ smrekovega in bukovega lesa, 6 km od postaje ob državni cesti, se radi družinskih razmer proda za Din 800.000.—. Pojasnila daje Dr. Josip Grablovič, odvetnik v Ljubljani. 1529

Mali oglasi v „Edinosti“ imajo najboljši uspeh.

zopet zaspala, da bi ne motila ostalih s svojim jokom. Trudna sem bila to noč in vendar mi je bila neprimerno ljubša nego dan, ki je bil pred menoj.

3. «Na vizito».

To jutro Klimova in blondina sta se zebaje iztegovati in se pritoževati obe, da vso noč nista zatisnili očesa. Jaz, ki sem 2 do 3 ure nosila dete okoli njiju, bi jima bila mogla v tem nasprotnosti, ker sta spali obe vso dobo in precej glasno. Blanka se je prebudila prej, nego je hotel njen otroški organizem, — bila je razjokana.

Moja toaleta je bila hitro urejena, saj sem spala napol oblečena. Vera pa je bila sirota: ne samo, da je bilo čistih plenice le še malo, ostale se pa niso sušile, — tudi jesti ni imela kaj. Zadnji ostanek mleka, ki se je bilo po noči sešlo, je bil zaran tako kisel, da ga ni hotela piti. Kaj naj napravim? Ko so se prvič odprla vrata, sem takoj hitela k paznici in prosiljo, da bi dobila mleka za dete. Medtem sem jo nosila. Dokler sem jo nosila, je bilo dober. Poskusila sem ji dati tudi sama piti, toda bila sem sama lačna, utrujena — iz česa naj črpa življenje lačno dete?

(Dalje)

To in ono

Naši dojenčki. Skoraj bi lahko rekla, da je ni matere, katera, naj bo še tako malo izobražena, si ne bi želela v prvem času materinstva, v tej ali oni knjigi prebrati o oskrbi teh naših malčkov. Pa še posebno, če velja ta oskrba dojenčku-prvenčku, pri katerem smo vse mame enako skrbne, še večkrat pa boječe.

Ali ne bo preveč? — ali ne premalo? Ali ni pretesno povit — ali premeško —? in koliko drugih takih skrbi nas napolnjuje! Da se pa vsaj malo ognemo nepotrebnim preudarkom, naj povem tu na kratko, kako se nam je v splošnem ravnati: saj so nam naši mali nam materam največja ljubezen, up in veselje.

Seveda je samo ob sebi umevno da ima hrana dojenčkova biti le mleko, in sicer če le mogoče, materino. Edino v slučaju da je kateri materi že več otrok iz neznanega vzroka umrlo, naj vpraša zdravnika, ali sme otroka sama dojeti in ali bi mu moglo to postati nevarno. Da bi pa materino mleko imelo primernih in potrebnih snovi v sebi, kar je nedvomno potrebno za dobro uspevanje otrokovo, naj mati posebno pazi na uživa sama dobro in lahko prebavljivo hrano naj se izogiba vseh strasti, tako da ji bo zagotovljen duševni in telesni mir. Paziti je treba, da prsi niso pretirno prevezane, ker v tem času vsak bolj močni pritisk na nje škoduje.

Posebno matere, katere imajo vsled preoblega mleka napete in boleče prsi, naj jih (kakor bodo same spoznale) sebi v veliko olajšanje s prtom podvežejo, tako da je prt, ki naj bo zložen in podložen pod leve prsi, z obema koncema zavezan na desni rami. Drugi prt pa nasprotno; torej pod desne prsi; na levi rami zavezan. Kakor sem že zgoraj omenila, se je varovati tudi vsake pretesne obleke ali prevzave čez prsi; vsaka nezadosna pažnja v tem obziru bi lahko zakrivila, da se mleko v materinih prsni posuši, in bi torej bila mati primorana otroka umetno dojeti, kar je za takega malčka eno največjih zlj.

V slučaju prevelike malokrvnosti ali kakšnih kroničnih boleznih je dolžnost vsake premožne matere misliti najprej na dojljivo, potem šele na umetno dojenje. Kar se tiče dojljive; veljajo zanje seveda isti pogoji kakor za mater samo, le še paziti je treba, da med materinim in dojljivim otrokom ni večje razlike nego šest do osem tednov, ker se seveda vsako materino mleko po potrebi rastočega otroka izpreminja.

Otroka umetno rediti, to se pravi, brez materinega ali dojljivega mleka, je grozno težavno in povzroča mnogo skrbi, in ga je torej le jako potrpežljivi in skrbni materi mogoče z uspehom opravljati. Prvi predpogoj je dobro mleko in pa največja snaga. Mleko naj bo, če le mogoče, od ene in iste krave ves čas dojenja.

V prvem času (3—4 tednih) se vzame en del mleka, ter dva dela vode, in sicer se prilije vročo zavrelo vodo, v drugem in tretjem mesecu vsakega polovico, od četrtega meseca naprej tri dele mleka ter en del vode.

V prvih osmih dneh se mora priloziti tej, vedno sveže pripravljene mešanici dve čajni žlički mlečnega sladkorja ali pa, v slučaju da tega nimaš, navadnega sladkorja praha. Pozneje pa zadostuje na eno navadno škodolice mešanice kavna žličica sladkorja. Po preteku četrtega ali petega meseca otrokovega življenja, naj se mu daje navadno čisto in dobro kравje mleko, gorke 28° R. Če otrok te mešanice ne prebavi, jo usirjeno izbljuje ali se preveč in prehitro debeli, je treba dodati malo več vode.

Naj pa v tem slučaju vsaka mati pomisli, da je tudi prevodeno mleko jako težko prebavljivo.

Če je nemogoče dobiti zjutraj, popoldne in zvečer sveže mleko, naj se jemlje od jutranje molzljive.

Ze iz teh kratkih navodil, je razvidno, koliko skrbi in pažnje je potrebno, če hoče imeti mati le nekoliko upanja na uspeh. Vestna mati pa se ne bo nikoli plašila skrbi za svojega malčka. Ne bo pa nikoli tako dolgo čakala, da bi bilo otrokovo življenje ogroženo. Kdo ne ve, da je posebno pri takih malčkih boleznih lažje preprečiti kakor pregnati?

Dojenčkov jok nima pri zdravem otroku faktorke nobene važnosti. Naj se mati prepriča, ali je otrok sit (že v tretjem tednu življenja naj bo dojenček na redno hrano navajen — in sicer vsake 2—3 ure) ali leži na suhem, ali ga nič ne tišči ali celo kakšen mrčes nadležuje — in če se prepriča, da je vse v redu — naj le otroka pusti, da joče, ker prav kmalu bo otrok sam utihnil. Naj mati ne nosi otroka tja in sem, da bi ga s tem potolažila, kajti s tem ji le sama sebi nakopavala pokoro in čedalje večjo žalost. Če otrok le opazi, da z jokom kaj doseže, zaslužni mater tako, da kmalu ne bo imela trenotka miru. In kakšno svojeglavost in čmo si vzgaja taka mati za poznejša leta.

Tudi vsako zibanje in uspanje naj mati iz teh vzrokov opusti; posteljica naj stoji trdno in naj se nobena mlada mati ne boji, da bi vsled tega, ker ne ziblje, ali vsled tega ker otrokova posteljica trdno stoji, izgubila vsa pozneja materinstva. Ta obstoja in bo obstojala vedno pri vsiki, katera je res žena. — (Starejša mati mlajšim v pouk).

Sport

Prijateljska tekma med «J. S. K. Viktorija» (Sušak) in «S. K. Olymp» na Reki. Na poziv «C. S. Gloria» iz Rijeke odigrane su Hazene J. «S. K. Viktorija» Sušak te «S. K. Olymp» ex «Opatija» iz Opatije dne 21. t. mj. prijateljsku utakmicu na Rijeci, koji je svršila pobedom «Olympa» sa 5 : 3. Poluvrijeme 3 : 2 Korneri 2 : 1 za «Olymp».

Ovo je prvi put što se na rijeckom tlu igra Hazena, te je brojna publika sa velikim interesom pratila tok igre. Svrha same igre bila je propaganda, da pobudi i na Rijeci interes, da se razvije ovaj ljepi ženski sport.

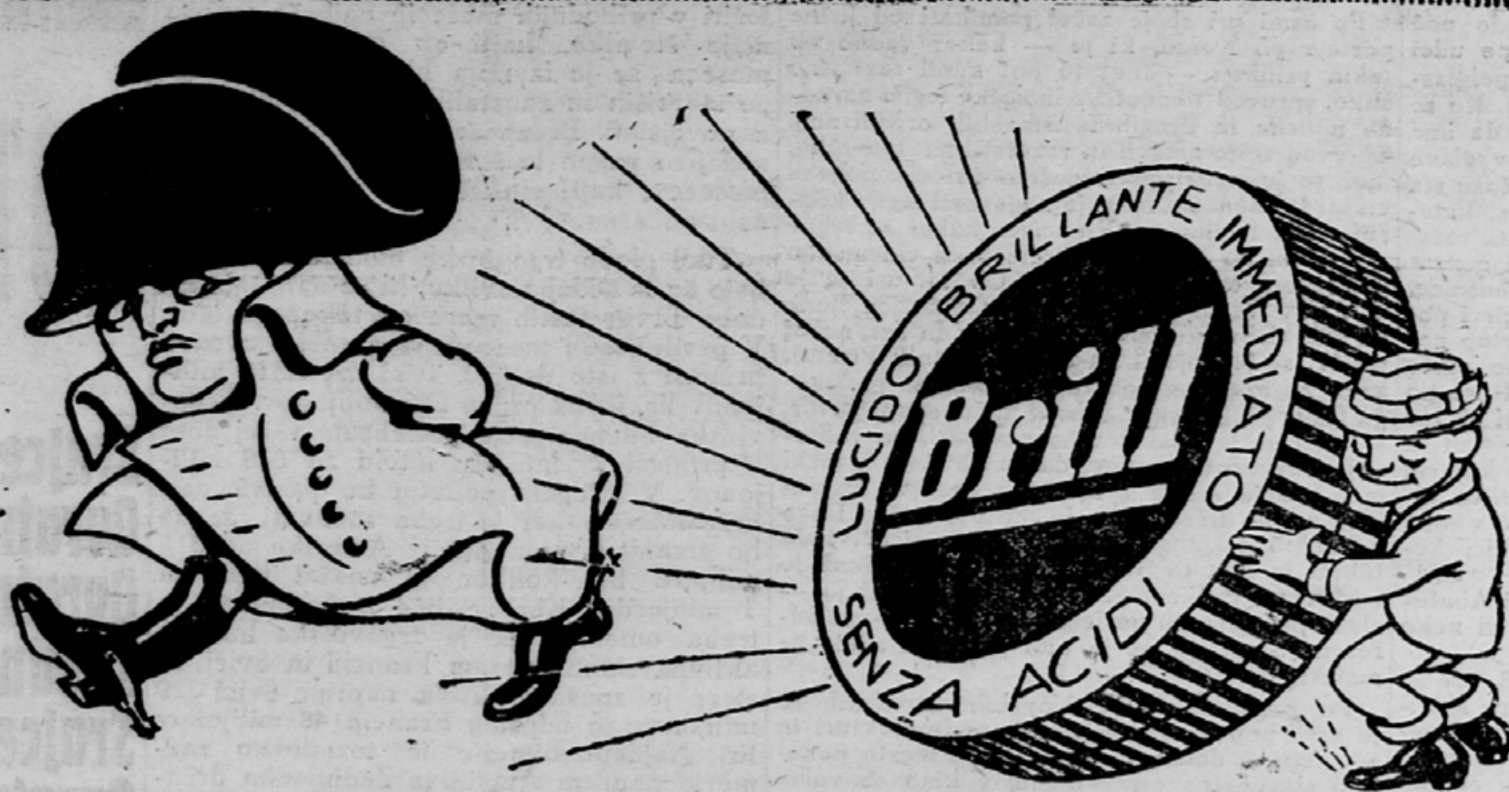
Sama igra bila je vrlo lijepa a od početka do kraja sa obiju strana posve otvorena. Premoć se ipak opazala na strani «Olympa».

Hazenašice Viktorije predvele su skupnu igru sa lijepim kombinacijama, ali pred goalom nisu mogle se snaći te slabo su pucale na goal. S druge strane bile su nemoćne prema izvrsnoj obrani «Olympa» čija poštivnost zadržila je publiku, koja ih je više puta nadarila burnim pljeskom.

Hazenašice «Olympa», koje su mnogo brže izvojštile su si pobjedu sa svojom prodornom i lijepim te sigurnim pucanjem na goal.

Koliko nam je poznato jedini klub u Julijskoj Krajinji, koji posjeduje žensku sekciju Hazene jest «S. K. Olymp» iz Opatije.

Nadamo se, da će se i ostala sportska društva povesti za ovim lijepim primerom, da se omogućiti i ženskom naraštaju, da gaji ovaj ljepi i zdravi sport.

Ali ni to prava zmaga, ako si ne upa slavni zmagovalec pogledati BRILL-U v obraz.

Brill

je čistilo svetovnega slovesa

Iste nedelje odigrala je 1 nogometna momčad «S. K. Olympa» nogometnu utakmicu sa 1 momčadi «C. S. Abbazia» iz Opatije te je istoj, unatoč velike premoći uz totalno pristranog suca podlegla sa rezultatom 5 : 4.

Sportaž.
Jugoslavija: Češkoslovačka 4 : 4 (4 : 2) —
Lep uspeh jugoslovanke nogometne reprezentance. Z veliko napetostjo, toda tudi z veliko bojavnijo so vsi sportni krogi Jugoslavije pričakovali izid nedeljske nogometne tekme med jugosl. in češkoslovaško reprezentanco. Vsi so z ozirom na ne prevač srečno sestavo jugosl. moštva in na to, da večina igralcev ni bila zadnji čas ravno v najboljši formi, pričakovali, da se bodo Češkoslovaki krvavo maščevali za lanski poraz, kateremu je sledilo precej napeto razmerje v odnošjih med obema nogometnima savezima.

Tekmi je prisostvovalo nad 20.000 gledalcev. Čehoslovaško moštvo je neprijetno iznenadilo. Predvsem je docela odpovedal znani srednji krilec Kada, ki je bil daleč izpod svoje navadne forme, Jugoslovani, ki so se kmalu znašli na mokrem terenu, so že v četrti minuti po Petkoviću dosegli vodstvo. Tudi nadalje so obdržali nadmočje na polju. Jovanović je nato v 6. in 15. minuti zabil še dva gola. Sedaj se Čehoslovaki potrudijo in zabijejo po Čepeku prvi gol, toda takoj nato zabije Babić četrti gol za Jugoslavijo. Jugoslovani se borijo izredno požrtvovalno. V 40 min. je bil Čepek protipravilno napaden. Sodik Braun z Dunaja diktrira enajstmetrovko proti Jugoslovanom, ki jo Čepek pretvori v gol. Po pavzi prevzamejo Čehi vodstvo ter se Šaplju s dvema lepima streloma posreči izenačiti.

Jugosl. reprezentanci, ki je šla v boj brez upa zmage, moramo čestitati k lepemu uspehu, ki ga predstavlja neodločen izid tekme proti najboljšim nogometiščem Evrope. (Po «Jutru».)

Trg. sv. Andreja. Kakor v prejšnjem letu namerava tudi letos pripravljati odbor postaviti o priliki trga sv. Andreja v dobi od 3. do 17. decembra na Travniku kioske, kjer bodo prodajali mestni trgovci svoje blago.

V nedeljo pred začetkom trga se bo vršila pod vodstvom goriškega planinskega kluba pevska tekma furlanskih zborov.

Začetek pouka na učiteljsku v Tolminu. Ravnateljstvo tolminskega učiteljskega naznanja, da se prične redni pouk 5. novembra ob osmi uri.

Obrtno in konsumno društvo pri Sv. Ivanu št. 910 vabi na

izredni občni zbor

ki se bo vršil

dne 9. novembra 1923 ob 19 zvečer.

DNEVNI RED:

1. Sklep zadržnikov glasom društvenih pravil § 38, III. odst.
2. Slučajnosti.

Ako ne bi bilo ob določeni uri navzoče zadostno število članov, se bo vršil občni zbor eno uro pozneje glasom § 38 zadržnikov pravil. (590)

Najvišje cene plačujem za

K O Ž E

kun, zlatc, lisic,

dihurjev, vider, jazbecov, mačk, veric, krto, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH
Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16

Sprejemajo se pošiljave po pošti.

Inserirajte v „Edinosti“

Oves
Otrobi
Proso
Pšenična moka
Koruzna moka
Fižol
Neapeljske testenine
Ječmen
Grah
Riž

Mast
Paradižnikova kons.
Sladkor
Poper
Soda
Milo
Sveče
Petrolej
Mazilo za vozove
itd. itd. itd.

Skladišče na debelo

Anton Gambel - Trst

Via Coroneo št. 1 a

Steklena posoda

vzdržujoča vročino in hitre spremembe toplin.

Lonci, ponve, kozice, obličniki za pecivo

Prodaja na debelo in drobno.

ADLER & FORTUNATO
Trst, Via Milano 19.

ŠIRITE „EDINOST“

GIOVANNI SPERZA
Trst, Via S. Francesco d'Assisi 6.

Zaloga in izdelovalnica majoličnih in železnih peči in štedilnikov.

Izbera plošč za kuhinje, kopeli in kiošete. Zaloga plošč iz tirolskega in navadnega litega železa, vrat in pečic za ognjišča. Izbera keramičnih in cementnih opek. Sprejemajo se naročila in popraviljanja peči in štedilnikov. (50)

Najstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom uraduje v svoji lastni hiši ulica Torrebianca šte. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru. Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13. Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt. Št. telef. 25-67.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu

registrovana zadr. z omejenim jamstvom Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I.

Obrestuje navadne hranilne vloge po

5%

vloge, vezane na trimesečno odpoved po 5 1/2%, ako znašajo 20-30.000 Lit. po 6%, ako znašajo 30-40.000 po 6 1/2%, ako presegajo 40.000

Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune Posoja hranilne pušice na dom.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega premoženja nad 2300 zadržnikov, vredno nad 50 milijonov lir.

Daje posojila na porošstvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.

Uradne ure od 8—13. Tel. št. 16-04. Tel. št. 16-04.

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.

Delniška glavica Lit. 15.000.000 — popolnoma vplačana.

Glavni sedež: Trst, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača). — Podružnici: ABBAZIA, ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo

potom zaveznega zavoda

Jadranska Banka v Beogradu Ljubljani in Zagrebu

in njenih podružnic v glavnih mestih Jugoslavije.

Daje kredite za nakup blaga, subvencije na blago, inkasi čekov in računov. Informacije. Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Jamstvena pisma in druge operacije po najugodnejših pogojih.